

Finansutskottets betänkande 2023/24:FiU22

Finansiell stabilitet och finansmarknadsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse om verksamheten i Internationella valutafonden (IMF) 2023 till handlingarna. Skrivelsen behandlar IMF:s arbete med frågor som rör finansiell och monetär stabilitet, övervakning och analys av den ekonomiska utvecklingen, institutionens utlåning och resurssituation samt medlemsstaternas inflytande i och styrning av institutionen. Av skrivelsen framgår även regeringens prioriteringar för IMF:s verksamhet.

Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår samtliga här behandlade motionsyrkanden om finansmarknadsfrågor från allmänna motionstiden 2023/24. Motionerna handlar om makrotillsyn och bolånemarknaden, SBAB, hushållens tillgångar och skulder, kreditupplysning och inkassoverksamhet, struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, transparens och likviditet på finansmarknaden, kontanthantering och betaltjänster, penningtvätt och bank- och betalningsbedrägerier samt en hållbar finansmarknad.

I betänkandet finns 19 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (S, V, MP).

Behandlade förslag

Skrivelse 2023/24:63 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden 2023.

Ett åttiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Utskottets överväganden.....	8
Verksamheten i Internationella valutafonden 2023	8
Makrotillsyn och bolånemarknaden	16
Det andra amorteringskravet	21
SBAB	23
Hushållens tillgångar och skulder.....	24
Kreditupplysning och inkassoverksamhet	26
Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden.....	29
Transparens och likviditet på finansmarknaden	35
Kontanthantering och betaltjänster	37
Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier	42
En hållbar finansmarknad.....	47
Reservationer	51
1. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (S).....	51
2. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (V)	52
3. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (C)	53
4. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (MP)	53
5. Det andra amorteringskravet, punkt 3 (SD).....	54
6. Det andra amorteringskravet, punkt 3 (C)	55
7. SBAB, punkt 4 (S).....	55
8. Hushållens tillgångar och skulder, punkt 5 (S, MP)	56
9. Kreditupplysning och inkassoverksamhet, punkt 6 (SD).....	57
10. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 7 (S).....	57
11. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 7 (MP)	58
12. Transparens och likviditet på finansmarknaden, punkt 8 (SD).....	60
13. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 9 (S)	61
14. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 9 (C).....	61
15. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 9 (MP).....	62
16. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 10 (S).....	63
17. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 10 (V).....	64
18. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 10 (MP)....	65
19. En hållbar finansmarknad, punkt 11 (MP).....	65
Särskilt yttrande.....	67
Verksamheten i Internationella valutafonden 2023, punkt 1 (S, V, MP).....	67
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	68
Skrivelsen.....	68
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	68

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Verksamheten i Internationella valutafonden 2023

Riksdagen lägger skrivelse 2023/24:63 till handlingarna.

2. Makrotillsyn och bolånemarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:409 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2023/24:459 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 22,

2023/24:1207 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 6,

2023/24:2321 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) yrkande 12,

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22,

2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3,

2023/24:2518 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2637 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 11 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

3. Det andra amorteringskravet

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:455 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 21.

Reservation 5 (SD)

Reservation 6 (C)

4. SBAB

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2107 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M)

yrkande 3 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 2.

Reservation 7 (S)

5. Hushållens tillgångar och skulder

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:411 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 3,

2023/24:1735 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 2,

2023/24:2638 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 3.

Reservation 8 (S, MP)

6. Kreditupplysning och inkassoverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:458 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD),

2023/24:1661 av Mathias Tegnér och Alexandra Völker (båda S) yrkande 2,

2023/24:1735 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 5,

2023/24:2190 av Mats Green och Anna af Sillén (båda M) och

2023/24:2390 av Cecilia Engström (KD).

Reservation 9 (SD)

7. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:315 av Malin Danielsson (L),

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 15,

2023/24:946 av Kristoffer Lindberg (S),

2023/24:1290 av Hanna Westerén (S),

2023/24:1810 av Anders W Jonsson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C),

2023/24:1813 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),

2023/24:1814 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),

2023/24:1834 av Dzenan Cisija (S),

2023/24:1852 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S),

2023/24:1977 av Ida Karkiainen m.fl. (S),

2023/24:2197 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2023/24:2259 av Sten Bergheden (M),

2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 38,

2023/24:2488 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3,

2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och

2023/24:2614 av Malin Björk m.fl. (C).

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (MP)

8. Transparens och likviditet på finansmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:457 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2023/24:460 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 12 (SD)

9. Kontanhantering och betaltjänster

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:159 av Erik Hellsborn (SD),

2023/24:261 av Ann-Christine Frohm Utterstedt (SD),

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 34,

2023/24:456 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD),

2023/24:692 av Rebecka Le Moine (MP),
2023/24:1843 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),
2023/24:2122 av Saila Quicklund (M),
2023/24:2426 av Torsten Elofsson (KD),
2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 9, 11 och 12,
2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5 och
2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 67.

Reservation 13 (S)

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (MP)

10. Penningvätt samt bank- och betalningsbedrägerier

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:246 av Peder Björk och Malin Larsson (båda S),
2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 14–16,
2023/24:832 av Mikael Larsson (C),
2023/24:1003 av Adrian Magnusson (S),
2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76,
2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4 och
2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 52–54.

Reservation 16 (S)

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (MP)

11. En hållbar finansmarknad

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:372 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 9,
2023/24:793 av Mathias Tegnér och Markus Kallifatides (båda S),
2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 36 och 37,
2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60,
2023/24:1519 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 16 och 22 samt
2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 51.

Reservation 19 (MP)

Stockholm den 14 mars 2024

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Jan Ericson (M), Charlotte Quensel (SD), Adnan Dibrani (S), Ida Drougge (M), Ida Gabrielsson (V), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Cecilia Rönn (L), Mattias Eriksson Falk (SD), Joakim Sandell (S), Yusuf Aydin (KD) och Anna Vikström (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlas inledningsvis regeringens skrivelse om verksamheten i Internationella valutafonden (IMF) 2023. Skrivelsen behandlar IMF:s arbete med frågor som rör finansiell och monetär stabilitet, övervakning och analys av den ekonomiska utvecklingen, institutionens utlåning och resurssituation samt medlemsstaternas inflytande i och styrning av institutionen. Av skrivelsen framgår även regeringens prioriteringar för IMF:s verksamhet. Skrivelsen, som är den sjunde i ordningen, har tagits fram som ett svar på ett tillkännagivande från riksdagen om behovet av en regelbunden skrivelse där regeringen redovisar arbetet med frågor som rör IMF och andra finansiella institutioner där Sverige är medlem (bet. 2016/17:FiU22 punkt 1, rskr. 2016/17:186). Regeringen redogör vartannat år för arbetet inom IMF och vartannat år för arbetet inom såväl IMF som andra finansiella institutioner. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Därefter behandlas tematiskt ett åttiotal motionsyrkanden om finansmarknadsfrågor från allmänna motionstiden hösten 2023. Motionerna handlar om makrotillsyn och bolånemarknaden, SBAB, hushållens tillgångar och skulder, kreditupplysning och inkassoverksamhet, struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, transparens och likviditet på finansmarknaden, kontanthantering och betaltjänster, penningtvätt och bank- och betalningsbedrägerier samt en hållbar finansmarknad. Samtliga motionsförslag är i form av tillkännagivanden till regeringen. En förteckning över behandlade förslag finns i bilagan.

Finansutskottet anordnar sedan några år tillbaka ett årligt offentligt sammanträde med utfrågning av Finansiella stabilitetsrådet, där företrädare för regeringen, Riksbanken, Riksgäldskontoret och Finansinspektionen ingår. Årets utfrågning hölls den 6 februari 2024 på temat Finansiell stabilitet i en osäker omvärld – hur påverkas Sverige? I utfrågningen medverkade finansmarknadsminister Niklas Wykman, riksbankschef Erik Thedéen, riksgäldsdirektör Karolina Ekholm och Finansinspektionens generaldirektör Daniel Barr. Uppteckningar från utfrågningen publiceras i rapportserien rapporter från riksdagen (2023/24:RFR10).

Utskottets överväganden

Verksamheten i Internationella valutafonden 2023

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse om verksamheten i Internationella valutafonden (IMF) 2023 till handlingarna. Utskottet anser bl.a. att IMF har en mycket viktig roll när det gäller att identifiera och uppmärksamma risker för den finansiella stabiliteten. IMF fyller också en viktig funktion genom att med en hög grad av integritet och oberoende utvärdera såväl den globala ekonomin som enskilda länder. Skrivelsen om verksamheten i IMF ger en bra bild av verksamheten i institutionen det senaste året och det är värdefullt att regeringen tydligt redovisar sina prioriteringar i förhållande till IMF:s arbete i skrivelsen.

Jämför det särskilda yttrandet (S, V, MP).

Skrivelsen

I skrivelsen redovisar regeringen verksamheten i IMF 2023. Skrivelsen behandlar IMF:s arbete med frågor som rör finansiell och monetär stabilitet, övervakning och analys av den ekonomiska utvecklingen, institutionens utlåning och resurssituation samt medlemsstaternas inflytande i och styrning av institutionen. Av skrivelsen framgår även regeringens prioriteringar för IMF:s verksamhet.

Den internationella ekonomiska och finansiella utvecklingen

Den globala ekonomiska återhämtningen efter pandemin och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har varit ojämn och gått långsamt. Det kan enligt IMF förklaras dels av långvariga konsekvenser av pandemin och ökad geopolitisk fragmentering, dels av åtstramningen av penningpolitiken och en återhållsam finanspolitik. IMF bedömde i sin prognos från oktober 2023 att global BNP skulle växa med 3,0 procent 2023 och 2,9 procent 2024.¹ Den globala inflationstakten bedömdes bli fortsatt hög under 2023, även om den fallit tillbaka under året.

IMF bedömde att riskerna för en svår ekonomisk nedgång hade minskat. Risker som enligt institutionen kunde komma att påverka den ekonomiska aktiviteten framöver var bl.a. utvecklingen inom den kinesiska fastighetssektorn och mer volatila råvarupriser på grund av störningar kopplade till geopolitik och klimatförändringar. Ytterligare risker var fortsatt hög inflation

¹ I IMF:s uppdaterade prognos från januari 2024 bedöms global BNP uppgå till 3,1 procent 2023 och 2024.

under en längre tid, stramare finansiella förhållanden med fallande tillgångspriser som följd, ökande problem i högt skuldsatta länder och geopolitisk fragmentering.

Vidare bedömde IMF att det även fortsättningsvis fanns risker för den globala finansiella stabiliteten. Institutionen framhöll bl.a. att genomslaget av räntehöjningar kan medföra återbetalningssvårigheter för företag och bolånetagare, sjunkande bostadspriser och svårigheter för kommersiella fastighetsföretag att återfinansiera sig. IMF bedömde att bankerna kommer att bära kostnaderna i form av högre kreditförluster. IMF ansåg att bankerna överlag hade gjort förebyggande avsättningar för att hantera ytterligare konkurser och att reserveringarna för kreditförluster var tillräckliga för att täcka nödlidande lån i flera länder. IMF framhöll vikten av att centralbanker fortsätter att agera beslutsamt för att minska inflationen utifrån landsspecifika förutsättningar. Institutionen konstaterade även att de finansiella marknaderna är känsliga för störningar, såsom en fördjupad fastighetskris i Kina.

Inriktningen på IMF:s policyrekommendationer

Under 2023 präglades IMF:s policyrekommendationer av de globala ekonomiska effekterna av Rysslands invasion av Ukraina. IMF anger i sina policyrekommendationer att det är prioriterat att minska inflationen. En åtstramande penningpolitik bör föras till dess att inflationsmålen är uppnådda. Finanspolitiken bör inriktas på att skapa större budgetutrymme för investeringar och för att möta framtida kriser. Stöd som inte är riktat till utsatta grupper bör fasas ut för att dämpa inflationen. IMF betonar vidare vikten av beredskap för att möta finansiell oro som kan uppstå till följd av stramare penningpolitik. IMF framhåller även behovet av reformer för att främja ekonomisk tillväxt. Strukturreformerna kan både öka tillväxten och påskynda den gröna omställningen. Arbetsmarknadsreformer som ökar arbetskraftsutbudet är enligt IMF bl.a. viktiga för att minska ojämlikhet. Vidare framhålls den kostnad som ökad fragmentering av världsekonomin kan innebära, främst på grund av minskad handel. IMF anför vidare i sina rekommendationer att den enskilt viktigaste åtgärden för att stödja världsekonomin är att Ryssland upphör med sitt krig mot Ukraina.

Inriktningen på IMF:s arbete

Övervakning, utlåning och kapacitetsutveckling är de centrala delarna av IMF:s arbete. Institutionens övervakning syftar till att upprätthålla stabilitet och förebygga kriser i det internationella och finansiella systemet. Enskilda länder utvärderas genom årliga s.k. artikel IV-konsultationer. IMF gör också särskilda utvärderingar av medlemsländernas finansiella sektorer. Utvärderingar av detta slag genomförs med olika frekvens i medlemsländerna, beroende på bl.a. den finansiella sektorns storlek.

Regeringens prioriteringar: Regeringen anser att IMF fyller en viktig funktion genom att med en hög grad av integritet och oberoende utvärdera

såväl den globala ekonomin som enskilda länder. Nästan samtliga av världens länder är representerade i institutionen, och dess exekutivstyrelse är därför ett lämpligt forum för att utvärdera och diskutera länders ekonomiska politik. Det är viktigt att IMF ständigt anpassar sin verksamhet och kompetens till förändringar och utmaningar i världsekonomin.

IMF:s bedömning av Sveriges ekonomi

IMF:s senaste artikel IV-konsultation om Sverige genomfördes i januari 2023 och behandlades i institutionens exekutivstyrelse i mars samma år. I samband med konsultationen publicerades även en särskild utvärdering av den finansiella sektorn. IMF framhöll att återhämtningen i svensk ekonomi efter pandemin var stark, men att det finns en risk att utvecklingen vänder mot recession. BNP-tillväxten för 2023 väntades vara svagt negativ och inflationen något avtagande. Ekonomin väntades på medellång sikt gradvis återhämta sig och inflationen falla mot inflationsmålet på 2 procent. Prognosen var dock mycket osäker.

Enligt IMF var finanspolitiken något åtstramande 2023, vilket stöttar penningpolitiken på lämpligt sätt mot bakgrund av den höga inflationen. IMF framhöll dock att finanspolitiken regelbundet behöver ses över för att också framöver anpassas till den ekonomiska utvecklingen och inflationstrycket. De s.k. automatiska stabilisatorerna behöver få fortsätta att verka och finanspolitiska åtgärder kan behöva justeras. IMF framhåller att tillfälliga stödåtgärder på energiområdet bör vara mer träffsäkra och fasas ut när energipriserna blir lägre. När inflationen stabiliseras skulle en successiv återgång till överskottsmålet, dvs. att inte korrigera underskottet i närtid, kunna frigöra medel som kan användas till ökade utgifter kopplade till grön omställning och högre tillväxt, eftersom Sverige har ett stort finanspolitiskt utrymme. Enligt IMF skulle dessa åtgärder delvis också kunna finansieras genom en gradvis höjning av fastighetsskatten. Institutionen bedömer vidare att pensionsreformen som innebär att pensionsåldern kopplas samman med förväntad livslängd ytterligare bidrar till att förbättra den offentliga skuldsättningen på lång sikt. Därtill anser IMF att sänkt skatt på arbete är önskvärt för att öka sysselsättningen.

IMF bedömer att den snabba penningpolitiska åtstramningen har varit välmotiverad för att motverka den höga inflationen, men att ytterligare åtstramningar ändå kan behövas. För att säkerställa den finansiella stabiliteten bör bankernas exponering mot hushåll och den kommersiella fastighetssektorn övervakas noga och insamlingen av relevant statistik över skulder och tillgångar förbättras. Därutöver bör högre kapitalkrav för banker med exponering mot kommersiella fastigheter övervägas och verktygen för makrotillsyn utökas.

Enligt IMF behövs strukturella reformer som syftar till att åtgärda långvariga brister på arbets- och bostadsmarknaderna, minska utbildningsklyftor och öka utrikes föddas sysselsättning. Institutionen anser dessutom att

det behövs en översyn av regelverket för konkurser. IMF anser vidare att en uppgradering av elnätet mellan södra och norra Sverige skulle bidra till en stabil och säker elförsörjning för hushåll och företag. Institutionen bedömer också att Sveriges ambitiösa klimatmål kommer att kräva både betydande insatser och finansiering.

Regeringens överväganden: Regeringen delar IMF:s bedömning att finanspolitiken behöver stödja penningpolitiken för att minska inflationen och säkerställa finansiell stabilitet. Att få ned inflationen är av högsta prioritet, samtidigt som de mest utsatta hushållen och företagen behöver skyddas. Regeringen instämmer även i vikten av att underlätta för grön tillväxt. Regeringen anser i likhet med IMF att den kommersiella fastighetssektorn kan utgöra en betydande risk. Regeringen delar även bedömningen att hushållens höga skuldsättning utgör en risk. En kommitté har tillsatts för att göra en översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder (dir. 2023:53). Regeringen delar IMF:s bedömning att det är centralt att åtgärda de strukturella hinder som präglar bostadsmarknaden, och att successivt öka byggandet för att minska underskottet av bostäder. Regeringen avser bl.a. att genomföra regelförenklningar för att tillgängliggöra mer byggbar mark och öka bostadsbyggandet. Genom långsiktigt goda och förutsägbara villkor kan viljan att investera i, samt äga och förvalta, bostäder öka. En utredning har tillsatts med uppdrag att bl.a. se över reglerna om ändring av presumtionshyror (dir. 2023:92). Förändringar i skattesystemet måste enligt regeringen hanteras varsamt och göras utifrån ett långsiktigt perspektiv. Skatter kopplade till bostäder har ett stort genomslag på hushållens ekonomi och efterfrågan, vilket också påverkar den aggregerade ekonomiska tillväxten. Regeringen delar IMF:s bedömning att det är angeläget att stötta lågutbildades och utrikes föddas väg in på arbetsmarknaden. Medel har därför avsatts för fler utbildningsplatser och åtgärder för en effektivare arbetsmarknadspolitik. Regeringen har även avsatt medel för att stärka undervisningen i svenska för invandrare (sfi) och har genomfört nödvändiga regeländringar för att införa etableringsjobb och bl.a. förbättra nyanländas möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Det är enligt regeringen viktigt att öka incitamenteten att arbeta genom skattesänkningar för framför allt låg- och medelinkomsttagare, reformering av bidragssystem och tydligare aktivitetskrav för försörjningsstöd. Regeringen delar IMF:s bedömning att en stabil och säker energiförsörjning till hushåll och företag är viktig för ekonomisk utveckling.

IMF:s utlåning

I slutet av november 2023 hade IMF utestående lån på ca 1 505 miljarder kronor, varav ca 16 procent utgjordes av subventionerade lån till låginkomstländer. Av den totala utlåningen avsåg ca 4,2 miljarder kronor lån till länder för att åtgärda strukturella och långsiktiga utmaningar inom klimat- och pandemiberedskap.

Efterfrågan på lån från IMF fortsatte under 2023 att vara hög jämfört med utlåningen före pandemin. Framför allt låginkomstländer har påverkats negativt av bl.a. höga livsmedels- och energipriser till följd av Rysslands invasion av Ukraina och större osäkerhet på de finansiella marknaderna. Under 2023 fattades beslut om nya eller utökade låneprogram för 31 länder. Vid slutet av november 2023 hade IMF:s totala utestående lån minskat med ca 33 miljarder kronor (ca 2 procent) jämfört med helåret 2022. Taket för lån som begränsar hur mycket enskilda länder kan låna från IMF höjdes i mars 2023 och tolv månader framåt. Taket höjdes till motsvarande 200 procent av låntagarlandets kvotresurser per år och 600 procent av låntagarlandets kvotresurser under låneperioden. De ordinarie nivåerna för lånetaket uppgår till 145 procent respektive 435 procent.

IMF har sedan Rysslands invasion av Ukraina stöttat landet på flera sätt. Ukraina beviljades 2022 bl.a. nödlån för att hantera de mest akuta finansieringsbehoven och mildra de ekonomiska konsekvenserna av invasionen. Vidare godkände IMF:s styrelse under våren 2023 ett ordinarie låneprogram på motsvarande 15,6 miljarder US-dollar över fyra år. Programmet innehåller villkor för genomförande av strukturreformer för Ukrainas återhämtning och uppbyggnad samt för landets närmande till EU. IMF bidrar även med övervakning och analys av landets ekonomi och med kapacitetsutveckling.

IMF kan tilldela medlemsländer särskilda dragningsrätter (SDR:er), som kan växlas till konventionell valuta. Växling sker mellan länder som deltar på en frivillig marknad för handel med SDR:er. Dragningsrätterna kan underlätta för länder med begränsad tillgång till internationella kapitalmarknader att bygga upp och diversifiera sin valutareserv samt minska sitt beroende av dyr inhemsk eller extern upplåning. Tilldelning av SDR:er sker i proportion till respektive lands ägarandel i IMF, vilket innebär att en majoritet av tilldelningarna tillfaller avancerade ekonomier. De länder som inte har behov av sina dragningsrätter kan låna ut dem genom IMF:s faciliteter för stöd till låginkomstländer.

Regeringens prioriteringar: Regeringen anser att IMF:s finansiella hållbarhet är en förutsättning för att institutionen ska kunna stödja utsatta medlemsländer. IMF bör bl.a. upprätthålla strikta villkor för utlåning för att bibehålla incitament för mottagarländer att föra en ansvarsfull ekonomisk politik.

Regeringen anser att IMF har en viktig roll i att stödja Ukraina och bedömer att institutionens låneprogram fyller en viktig funktion, eftersom dessa även kan bidra till att tillgängliggöra resurser från andra aktörer.

Regeringen anser att tidigare tilldelningar av SDR:er har inneburit ett viktigt likviditetstillskott för många länder. Dessa tilldelningar bör dock fungera som ett komplement till IMF:s ordinarie utlåning, och inte ersätta den utlåning som förenas med reformvillkor.

Riksbankens deltagande i IMF:s finansieringslösning för avskrivning av Somalias skuld

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som finansutskottet anför om ersättning för Riksbankens deltagande i IMF:s finansieringslösning för avskrivning av Somalias skuld till IMF (bet. 2023/24:FiU19, rskr. 2023/24:31). Enligt tillkännagivandet bör regeringen se till att medel överförs från statens budget till Riksbanken så att det tidigare beslutet om Riksbankens deltagande, som bedömts vara i strid mot förbudet mot monetär finansiering, korrigeras. Regeringen beslutade den 14 december 2023 att ersätta Riksbanken för deltagandet i IMF:s finansieringslösning för avskrivning av Somalias skuld till institutionen (dnr UD2023/16409, UD2023/16947 och UD2023/17725). Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

IMF:s kapacitetsutveckling

Under 2023 avsåg ca 14 procent av IMF:s budget kapacitetsutveckling i form av tekniskt stöd och utbildning till medlemsländer. Sida bidrar till IMF:s arbete med kapacitetsutveckling i låginkomstländer och vissa medelinkomstländer. Inom ramen för en del av Sidas stöd bidrar även Riksbanken med teknisk kompetens. Sida och IMF har sedan juni 2021 en partnerskapsöverenskommelse för att skapa förutsättningar för ett mer utvecklat samarbete.

Resurser, inflytande och styrning

IMF:s ordinarie resurser består av dels permanenta, dels temporära resurser. De permanenta resurserna består av s.k. kvotresurser och de temporära resurserna av bilaterala lån och nya lånearrangemang, de s.k. NAB-lånen,² från vissa medlemsländer. Totalt motsvarar dessa resurser ca 983 miljarder SDR:er. Utlåningskapaciteten uppgår dock till ca 696 miljarder SDR:er, eftersom en del av resurserna avsätts till en buffert och då vissa ekonomiskt svagare länders kvotresurser inte används för utlåning. För att finansiera utlåningen till medlemsländer med betalningsbalansproblem använder IMF i första hand kvotresurserna. Om dessa inte räcker för att möta ländernas behov kan de temporära resurserna användas, i första hand NAB-lånen och i andra hand de bilaterala lånen.

Medlemsländernas ägande och inflytande i IMF baseras på ländernas kvotandelar i institutionen. IMF ser regelbundet över sina kvotresurser och i december 2023 avslutades den 16:e kvotöversynen. Översynen resulterade i en höjning av kvoterna med 50 procent, utan att det gjordes någon förändring i medlemsländernas respektive kvotandelar. Höjningen av kvoterna ska följas av en minskning av NAB-lånen och ersätta de bilaterala lånen, som löper ut 2024. Det innebär att storleken på IMF:s totala resurser inte förändras till följd

² NAB, New Arrangements to Borrow, bildades 1998 och är en uppsättning kreditavtal mellan IMF och 38 medlemsländer och institutioner (däribland Riksbanken).

av höjningen. För att kvothöjningen ska träda i kraft krävs godkännande av medlemsländer med minst 85 procent av kvotandelarna. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag om godkännande av kvothöjningen.

Sveriges kvotandel uppgår till 0,93 procent. Sverige ingår i den nordisk-baltiska valkretsen som representeras av en gemensam styrelserepresentant. Sedan januari 2023 representeras valkretsen av Vitas Vasiliauskas från Litauen. Den nordisk-baltiska valkretsen har sammanlagt 3,28 procent av kvoterna.

Regeringens prioriteringar: Regeringen anser att IMF ska ha tillräckliga resurser för att i ekonomiskt och finansiellt turbulenta perioder kunna främja finansiell och monetär stabilitet, och stödja länder så att de når en positiv ekonomisk utveckling. Det är viktigt att det på de internationella finansmarknaderna finns förtroende för institutionens förmåga att hantera krissituationer. För att säkerställa en bred fördelning av bördor mellan medlemsländerna och förutsägbarheten i institutionens utlåningskapacitet är det angeläget att de permanenta resurserna utgör den största delen av institutionens resurser, i stället för temporära resurser i form av frivilliga lån från medlemsländerna. Ökningen av institutionens permanenta resurser till följd av den 16:e kvotöversynen bidrar till detta. Regeringen bedömer att IMF:s ordinarie utlåningsresurser och temporära resurser sammantaget är tillräckliga på kort och medellång sikt. Fonden PRGT³ bör ha tillräckliga resurser för att kunna stödja låginkomstländer, då dessa har drabbats särskilt hårt av bl.a. höjda livsmedels- och energipriser till följd av Rysslands invasion av Ukraina. Regeringen anser därför att det är viktigt att länder fullföljer sina beslutade åtaganden gentemot PRGT.

Viktiga framtida frågor i IMF

IMF kommer att fortsätta ha en viktig roll i att stödja Ukraina och de länder som drabbas av effekterna av Rysslands invasion av Ukraina. IMF avser även att fortsätta sitt arbete med att genomföra olika strategier för verksamheten. Det handlar om strategierna för klimat- och jämställdhetsintegrering i verksamheten, genomförandet av strategin för arbete i sviktande stater och konfliktdrabbade länder samt strategin för digitala valutor. IMF kommer även att ha en viktig roll när det gäller att analysera ekonomiska konsekvenser till följd av den ökade geopolitiska fragmenteringen i världen. Vidare väntas diskussionerna om den 17:e kvotöversynen inledas under 2024.

Regeringens prioriteringar: Regeringen anser att IMF har en viktig roll i att främja global finansiell stabilitet och ekonomisk tillväxt. Det är angeläget att institutionen, inom sitt mandat, fortsätter att stödja Ukraina och andra länder som drabbas av effekterna av Rysslands invasion av Ukraina. Det är positivt att IMF fördjupar sin operativa och analytiska förmåga inom områdena klimat, jämställdhet och digitala valutor samt att institutionen

³Via fonden Poverty Reduction and Growth Trust (PGRT) tillhandahåller IMF subventionerade låneresurser till låginkomstländer.

bedriver verksamhet i sviktande stater och konfliktdrabbade länder. Samtidigt är det enligt regeringen viktigt att verksamheten bedrivs inom IMF:s mandat och att IMF, när det är lämpligt, samarbetar med andra institutioner så att resurser utnyttjas effektivt. Regeringen anser att IMF ska ha ändamålsenliga resurser för att även i ekonomiskt och finansiellt turbulenta perioder kunna bidra till finansiell stabilitet och ekonomisk utveckling i medlemsländerna. Ökningen av institutionens permanenta resurser under den 16:e kvotöversynen bidrar till detta.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att IMF har en mycket viktig roll när det gäller att identifiera och uppmärksamma risker för den finansiella stabiliteten. Vidare fyller IMF en viktig funktion genom att med en hög grad av integritet och oberoende utvärdera såväl den globala ekonomin som enskilda länder.

Utskottet noterar IMF:s bedömning från 2023 att den globala ekonomiska utvecklingen efter pandemin och Rysslands invasion av Ukraina har varit ojämn och gått långsamt, och konstaterar att fondens policyrekommendationer under året har präglats av detta. Utskottet noterar vidare IMF:s bedömning att det även fortsättningsvis finns risker för den globala finansiella stabiliteten. Utskottet välkomnar att IMF har stöttat Ukraina på flera sätt och anser liksom regeringen att IMF har en viktig roll i att stödja landet. IMF:s låneprogram fyller en viktig funktion och kan även bidra till att tillgängliggöra resurser från andra aktörer. Utskottet anser liksom regeringen att det är angeläget att fonden, inom sitt mandat, fortsätter att stödja Ukraina och andra länder som drabbas av effekterna av Rysslands invasion av Ukraina.

Utskottet anser att skrivelsen om verksamheten i IMF ger en bra bild av verksamheten i institutionen det senaste året. Liksom utskottet tidigare framhållit är det värdefullt att regeringens prioriteringar i förhållande till IMF:s arbete tydligt redovisas i skrivelsen. Inriktningen är bl.a. att IMF ska ha tillräckliga resurser för att i ekonomiskt och finansiellt turbulenta perioder kunna främja finansiell och monetär stabilitet, och stödja länder så att de når en positiv ekonomisk utveckling. Det är viktigt att det på de internationella finansmarknaderna finns förtroende för institutionens förmåga att hantera krissituationer. Vidare är IMF:s finansiella hållbarhet en förutsättning för att institutionen ska kunna stödja utsatta medlemsländer. IMF bör bl.a. upprätthålla strikta villkor för utlåning för att bibehålla incitament för mottagarländer att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. För att säkerställa en bred fördelning av bördor mellan medlemsländerna och förutsägbarheten i institutionens utlåningskapacitet är det angeläget att de permanenta resurserna utgör den största delen av institutionens resurser i stället för temporära resurser i form av frivilliga lån från medlemsländerna. Det är positivt att IMF fördjupar sin operativa och analytiska förmåga inom områdena klimat, jämställdhet och digitala valutor samt att institutionen bedriver verksamhet i sviktande stater och konfliktdrabbade länder. Samtidigt är det viktigt att verksamheten bedrivs

inom IMF:s mandat och att IMF, när det är lämpligt, samarbetar med andra institutioner så att resurser utnyttjas effektivt. Utskottet delar regeringens syn på vad som är prioriterat.

Utskottet föreslår därmed att riksdagen lägger skrivelsen till handlingarna.

Makrotillsyn och bolånemarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om makrotillsyn och bolånemarknaden. Utskottet hänvisar bl.a. till den pågående översynen av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder och pågående beredning i Regeringskansliet om ränteskillnadsersättning och om startlån.

Jämför reservation 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1 förordar motionärerna en utredning som ska föreslå åtgärder för att stärka konsumenternas ställning och rörligheten på bolånemarknaden samt stärka de ekonomiska incitamenten för längre räntebindingstider. Utredningen bör väga fördelarna ur ett konsumentperspektiv mot potentiella risker för den finansiella stabiliteten.

Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) förespråkar i kommittémotion 2023/24:459 yrkandena 1–4 en reform av systemet med ränteskillnadsersättning. Enligt motionärerna bör en utredning tillsättas för att utreda möjligheten till ökad amorteringstakt utan att behöva betala ränteskillnadsersättning, ökad transparens vid ränteskillnadsersättning, generell rätt till byte av säkerhet vid flytt och symmetrikrav vid återbetalning av lån i förtid.

Markus Wiechel (SD) anser i motion 2023/24:2517 att det behövs en översyn av amorteringskravet (yrkande 1). Motionären anser också att möjligheten att koppla ränteavdraget till ett amorteringskrav bör utredas (yrkande 2), liksom olika amorteringskrav beroende på låntagarens ålder (yrkande 3).

I partimotion 2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 22 förordar motionärerna ett startlån för förstagångsköpare för att fler ska kunna ha ekonomisk möjlighet att komma in på bostadsmarknaden. Även Jennie Nilsson m.fl. (S) förespråkar i kommittémotion 2023/24:2637 yrkande 11 ett statligt startlån för förstagångsköpare för att underlätta inträdet på bostadsmarknaden. I kommittémotion 2023/24:409 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 2 anser motionärerna att fler möjligheter till finansiering av bostadsköp bör utredas. Motionärerna förordar även en bolånemodell för unga för att ge fler inom gruppen unga vuxna möjlighet att komma in på bostadsmarknaden (yrkande 3). I motion 2023/24:2518 av Markus Wiechel

(SD) yrkandena 1 och 2 anser motionären att det bör införas särskilda bolån riktade till unga och förstagångsköpare.

Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) förordar i kommittémotion 2023/24:2321 yrkande 12 att regeringen skyndsamt gör en samlad översyn av de kreditrestriktioner som är riktade mot de svenska bolånetagarna.

I kommittémotion 2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22 anser motionärerna att fler borde få möjlighet att långsiktigt spara till eget boende och förespråkar en modell för sparande som finns i Tyskland.

I kommittémotion 2023/24:1207 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 6 förespråkas en ändring av kapitaltäckningskraven i Finansinspektionens allmänna råd för tjänstepensionsföretag så att omfattningen av bostadskrediter som inte kräver kapitaltäckning hos försäkringsbolagen ska utvidgas och omfatta krediter till bostadsrättsföreningar och hyresfastigheter. Enligt motionärerna skulle detta öppna för nya investerare i bostadssektorn.

Bakgrund och pågående arbete

Regelverket för makrotillsyn, amorteringskrav och bolånetak

I Sverige har Finansinspektionen (FI) som tillsynsmyndighet ansvar för de makrotillsynsverktyg som kan aktualiseras inom ramen för EU:s harmoniserade kapitaltäckningsregelverk och i övrigt. Finansinspektionen ska bl.a. övervaka, analysera och vidta åtgärder för att motverka sårbarheter som uppstår i det finansiella systemet och som kan hota den finansiella eller makroekonomiska stabiliteten. Stöd för verktyg för makrotillsyn finns i

- kapitaltäckningsregelverket, dvs. i tillsynsförordningen och kapitaltäckningsdirektivet och svensk lagstiftning som genomför kapitaltäckningsregelverket
- lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse, förkortad LBF.

Sedan maj 2016 gäller ett amorteringskrav enligt 6 kap. 3 b § LBF. Enligt bestämmelsen ska kreditinstitut som lämnar bolån tillämpa återbetalningsvillkor som är förenliga med en sund amorteringskultur och motverkar alltför hög skuldsättning hos hushållen. FI har därefter meddelat föreskrifter om den närmare utformningen av amorteringskravet (FFFS 2016:1 och FFFS 2016:16). Innan FI beslutar om ändringar i föreskrifterna om amorteringskrav krävs regeringens medgivande.

Amorteringskravet enligt FI:s föreskrifter innebär att nya bolån med en belåningsgrad över 70 procent ska amorteras med minst 2 procent av det ursprungliga lånebeloppet varje år. Lån med under 70 procents belåningsgrad ska amorteras med minst 1 procent per år till dess att belåningsgraden är 50 procent. Ett skärpt amorteringskrav trädde i kraft den 1 mars 2018 (FFFS 2017:23). Skärpningen innebär att nya bolånetagare med bolån som överstiger 4,5 gånger bruttoinkomsten ska amortera minst 1 procent av skulderna utöver det ovan beskrivna amorteringskravet. Syftet med regleringen är att öka de svenska hushållens motståndskraft mot makroekonomiska störningar. Om det

skulle uppstå särskilda skäl för det, får ett företag tillåta att en kredittagare under en begränsad period inte amorterar. Särskilda skäl kan vara att kredittagaren på grund av sjukdom, arbetslöshet eller motsvarande får eller kan antas få nedsatt inkomst (FFFS 2016:16).

Bolånetaket som FI införde 2010 innebär att nya lån med bostad som säkerhet inte bör överstiga 85 procent av bostadens värde. Bolånetaket är infört via FI:s allmänna råd (FFFS 2010:2). Syftet är att motverka en osund utveckling på kreditmarknaden där företagen kan komma att använda allt högre belåningsgrader som konkurrensmedel.

Översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder

I april 2023 gav regeringen en kommitté i uppdrag att analysera hur låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder såsom bolånetak och amorteringskrav har fungerat hittills och hur de kan utformas framöver för att hantera makroekonomiska risker och konsumentskydd på ett ändamålsenligt sätt (dir. 2023:53). Kommittén ska som huvuduppgift

- analysera vilka makroekonomiska risker som är förenade med hushållens skuldsättning
- analysera hur låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder kan motverka makroekonomiska risker som är förknippade med hushållens skuldsättning.

Kommittén ska beakta Europeiska systemrisknämndens rekommendationer om makrotillsynspolitikens mellanliggande mål och instrument. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2024.

Undantag från amorteringskravet

I december 2022 gav regeringen FI i uppdrag att kartlägga hur de tillfälliga undantag från amorteringskrav som finns fungerade i praktiken under vintern 2022–2023. I sin rapport från juni 2023 konstaterar FI att bankerna i huvudsak har hanterat undantagen från amorteringskraven på ett bra sätt. Bankerna har enligt FI förbättrat sina processer för att hantera undantagen, som har blivit allt fler. Ökningen förklaras av att pressen på hushållens ekonomi har ökat och att informationen om möjligheten till undantag har spridits i samhället. Bankernas förbättrade processer är en anpassning till detta.

Uppdrag till FI om bolånetaket

Den 25 januari 2024 gav regeringen i uppdrag till FI att ta ställning till en höjning av bolånetaket från 85 procent till 90 procent (dnr Fi2024/00170). Enligt regeringen är syftet att göra det möjligt för fler människor att äga sitt boende, sänka tröskeln för inträde på den ägda bostadsmarknaden och bidra till att färre bolånetagare kompletterar bolån med blankolån vid bostadsköp, samtidigt som riskerna med hushållens skuldsättning begränsas. Uppdraget, som är en del av regeringens åtgärder för att motverka överskuldsättning,

redovisades av FI den 22 februari 2024 (FI dnr 24-4411). I sin rapport bedömer FI att en höjning av taket leder till högre skuldsättning hos hushållen och högre bostadspriser. Enligt FI gäller det även om regeringen tar bort ränteavdragen för lån utan säkerheter i bostad, fordon eller båt. Att hushåll lånar mer är negativt utifrån strävan att hålla nere stabilitetsriskerna i samhället och riskerna för enskilda hushålls ekonomi. FI framhåller att det pågår en utredning som ska göra en samlad översyn av låntagarbaserade åtgärder och avser att invänta utredningens betänkande innan FI eventuellt ändrar bolånetaket.

Ränteskillnadsersättning

Enligt konsumentkreditlagen (2010:1846) har en låntagare rätt att när som helst lösa sitt bolån, även om räntan är bunden under en viss period (den s.k. räntebindningstiden). Om låntagaren löser lånet innan räntebindningstiden går ut har dock banken rätt att ta ut ersättning som kompensation för den förlust banken kan drabbas av till följd av att lånet löses i förtid, s.k. ränteskillnadsersättning. Hur denna ersättning beräknas framgår av konsumentkreditlagen och av FI:s allmänna råd om krediter i konsumentförhållanden (FFFS 2014:11).

I augusti 2022 tillsatte regeringen en utredning för att analysera behovet av åtgärder i ljuset av hushållens räntebindningstider (Fi2022/02502). I september 2023 överlämnade utredningen promemorian En rättvis ränteskillnadsersättning som minskar hindren mot längre räntebindningstider (Ju2023/02346). I promemorian konstateras att den nuvarande schablonregeln leder till att konsumenter, särskilt sådana som har sämre och mer osäkra ekonomiska förhållanden, får betala en omotiverat hög ränteskillnadsersättning. En hög ränteskillnadsersättning kan hindra bolånetagare från att välja längre räntebindningstider på sina bolån och leda till att konsumenternas rörlighet på marknaden minskar, vilket är negativt såväl för konsumenterna som för samhällsekonomin. Utredningen föreslår en ny schablonregel för beräkning av ränteskillnadsersättning vid förtidsbetalning av en bostadskredit med bunden ränta. Förslaget syftar till att stärka konsumentskyddet och samtidigt medföra positiva effekter på samhällsekonomin. Remisstiden för promemorian gick ut den 26 januari 2024. Den 7 mars 2024 informerade finansmarknadsminister Niklas Wykman finansutskottet om arbetet med förslaget (prot. 2023/24:35).

Startlån till förstagångsköpare av bostad

I december 2020 tillsatte regeringen en utredning med uppdraget att utreda och lämna förslag på åtgärder för att underlätta för hushåll som för första gången ska köpa en bostad (dir. 2020:105). Bakgrunden var ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2019/20:FiU22 punkt 3, rskr. 2019/20:186). Utredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen i april 2022 (SOU 2022:12). I betänkandet lämnas bl.a. förslag om ett startlån med syftet att få fler

förstagångsköpare att klara kontantinsatsen till en ägd bostad. Målgruppen föreslogs vara de som inte ägt en primär bostad i Sverige de senaste tio åren och som har behov av att låna mer än 85 procent av bostadens värde för att kunna köpa en första primär bostad. Det föreslogs vidare att en statlig garanti ska lämnas till bolåneaktörer som beviljar startlån. Remisstiden löpte ut i slutet av augusti 2022.

Den 11 oktober 2023 besvarade statsrådet Andreas Carlson (KD) en skriftlig fråga av riksdagsledamoten Mattias Eriksson Falk (SD) om startlån till förstagångsköpare av bostad (fr. 2023/24:61). Statsrådet konstaterade att betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

FI:s föreskrifter och allmänna råd om tjänstepensionsföretag

FI:s föreskrifter och allmänna råd om tjänstepensionsföretag anger hur företagen ska beräkna sina försäkringstekniska avsättningar och sitt riskkänsliga kapitalkrav (FFFS 2019:21). Föreskrifterna innehåller även bestämmelser om tjänstepensionsföretagens kapitalbas, om system för företagsstyrning och investeringar och om den information som företagen ska lämna till bl.a. de försäkrade. Sedan juni 2021 gäller ett särskilt kapitalkrav för tjänstepensionsföretag som investerar i tillgångar med direkt exponering mot bostadskrediter som uppfyller vissa villkor (FFFS 2021:3). Bestämmelserna har införts eftersom sådana investeringar behandlas som mindre riskfyllda vid beräkning av kapitalkravet för försäkringsföretag enligt Solvens II-regelverket (FI dnr 20-225).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat flera liknande motionsyrkanden, senast i betänkande 2022/23:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till FI:s pågående uppdrag att kartlägga undantag från amorteringskravet, tidigare utvärdering av makrotillsynsåtgärder och pågående beredning i Regeringskansliet av förslagen från utredningen om startlån för förstagångsköpare. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Den nuvarande ordningen för makrotillsynen, där Finansinspektionen har en central roll, har beslutats av riksdagen i bred politisk samsyn. Makrotillsynsåtgärder handlar om att minska systemriskerna och stärka stabiliteten i det finansiella systemet. Utskottet delar den syn som kommer till uttryck i några av motionerna att det är viktigt att vidtagna makrotillsynsåtgärder utvärderas. Utskottet konstaterar att regeringen i april 2023 gav en kommitté i uppdrag att analysera hur låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder har fungerat hittills och hur de kan utformas framöver för att hantera makroekonomiska risker och konsumentskydd på ett ändamålsenligt sätt. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2024.

När det gäller ränteskillnadsersättningar kan utskottet konstatera att den utredning som regeringen tillsatte i augusti 2022 för att analysera behovet av åtgärder i ljuset av hushållens räntebindningstider överlämnade sin slutrapport i september 2024. Utredningen föreslog en ny schablonregel för beräkning av ränteskillnadsersättning vid förtidsbetalning av en bostadskredit med bunden ränta. Förslaget har remissbehandlats och utskottet konstaterar att svaren nu bereds i Regeringskansliet. Utskottet ser inte skäl till att i detta sammanhang föregripa det arbetet.

Utskottet konstaterar att regeringen i december 2020, mot bakgrund av utskottets tillkännagivna fråga i mars samma år, tillsatte en utredning med uppdraget att utreda och lämna förslag på åtgärder för att underlätta för hushåll som för första gången ska köpa en bostad. I april 2022 överlämnade utredningen sitt betänkande, som bl.a. innehöll förslag om ett startlån med syftet att få fler förstagångsköpare att klara kontantinsatsen till en ägd bostad. Utskottet konstaterar att betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet. Utskottet ser inte skäl till att i detta sammanhang föregripa det arbetet.

Slutligen konstaterar utskottet att bestämmelserna om ett särskilt kapitalkrav för tjänstepensionsföretag har införts eftersom sådana investeringar behandlas som mindre riskfyllda vid beräkning av kapitalkravet för försäkringsföretag enligt Solvens II-regelverket.

Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Det andra amorteringskravet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om det andra amorteringskravet. Utskottet hänvisar till den pågående översynen av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder.

Jämför reservation 5 (SD) och 6 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:455 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) anser motionärerna att det andra amorteringskravet bör avskaffas till dess att det konstaterats vara utformat på ett ändamålsenligt sätt. I kommittémotion 2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 21 anser motionärerna att kreditrestriktionerna snarast bör ses över och att det skärpa amorteringskravet bör slopas i syfte att förenkla inträdet på bostadsmarknaden för fler.

Bakgrund och pågående arbete

Det andra amorteringskravet

Amorteringskravet enligt FI:s föreskrifter innebär att nya bolån med en belåningsgrad över 70 procent ska amorteras med minst 2 procent av det ursprungliga lånebeloppet varje år. Lån med under 70 procents belåningsgrad ska amorteras med minst 1 procent per år till dess att belåningsgraden är 50 procent. Ett skärpt amorteringskrav trädde i kraft den 1 mars 2018 (FFFS 2017:23). Skärpningen innebar att nya bolånetagare med bolån som överstiger 4,5 gånger bruttoinkomsten ska amortera minst 1 procent av skulderna utöver det ovan beskrivna amorteringskravet. Syftet med regleringen är att öka de svenska hushållens motståndskraft mot makroekonomiska störningar. Om det skulle uppstå särskilda skäl för det, får ett företag tillåta att en kredittagare under en begränsad period inte amorterar. Särskilda skäl kan vara att kredittagaren på grund av sjukdom, arbetslöshet eller motsvarande får eller kan antas få nedsatt inkomst (FFFS 2016:16). (Se även s. 17–18 ovan.)

Översyn av låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder

I april 2023 gav regeringen en kommitté i uppdrag att analysera hur låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder såsom bolånetak och amorteringskrav har fungerat hittills och hur de kan utformas framöver för att hantera makroekonomiska risker och konsumentskydd på ett ändamålsenligt sätt (dir. 2023:53). (Se även s. 18 ovan.)

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden om det andra amorteringskravet, senast i betänkande 2022/23:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till FI:s uppdrag att kartlägga undantag från amorteringskravet och tidigare utvärdering av makrotillsynsåtgärder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar den syn som kommer till uttryck i motionerna att det är viktigt att vidtagna makrotillsynsåtgärder utvärderas. Utskottet konstaterar att regeringen i april 2023 gav en kommitté i uppdrag att analysera hur låntagarbaserade makrotillsynsåtgärder har fungerat hittills och hur de kan utformas framöver för att hantera makroekonomiska risker och konsumentskydd på ett ändamålsenligt sätt. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2024. Utskottet ser inte skäl till att föregripa det arbetet. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

SBAB

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om SBAB med hänvisning till regeringens arbete inom ramen för statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande.

Jämför reservation 7 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) anser motionärerna att SBAB:s uppdrag bör ändras till att genom en effektiv verksamhet bidra till mångfald, konkurrens och prispress på marknaden för bolån. Vidare bör SBAB:s avkastningskrav utredas i syfte att förbättra konkurrensförhållandena på bolånemarknaden (yrkande 2). I motion 2023/24:2107 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M) yrkande 3 anser motionärerna att regeringen bör se över möjligheten att sälja SBAB.

Bakgrund och pågående arbete

SBAB Bank AB (publ)

SBAB Bank AB (publ) (SBAB) är den femte största banken i Sverige och ägs helt av staten. Banken tillhandahåller lån, sparande samt andra tjänster för boende och boendeekonomi till privatpersoner, bostadsrättsföreningar och fastighetsbolag i Sverige. Bankens strategi är sedan hösten 2014 att fokusera på sin kärnaffär, bolån och bostadsfinansiering, stöttat med sparkonto. Under 2016, i samband med förvärvet av Booli, valde banken att bredda sitt utbud, med tjänster inom boende och boendeekonomi. SBAB:s bolagsstämma har fastställt SBAB:s ekonomiska mål, och dessa innebär bl.a. att SBAB:s avkastning på eget kapital ska uppgå till minst 10 procent. Under 2022 identifierade SBAB ett behov av att förtydliga vissa delar i sin övergripande strategi för att ta hänsyn till större trender och den övergripande utvecklingen på marknaden. Arbetet inkluderade en översyn av bolagets befintliga målstruktur och långsiktiga strategiska affärsmål. I slutet av 2022 beslutade SBAB om fem nya målområden och sju långsiktiga strategiska mål som sträcker sig fram till 2030, som tillsammans bedöms bidra till att bolaget bedriver en hållbar affärsverksamhet som genererar långsiktigt värde för bolagets intressenter och svarar mot förändringar och utmaningar som bolaget identifierat i omvärlden (skr. 2022/23:140).

SBAB styrs i enlighet med statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande som beslutades i februari 2020 (skr. 2019/20:140). Av ägarpolicyen framgår att för staten som aktiv och professionell ägare ingår att pröva skälen för fortsatt statligt ägande liksom att överväga bolagens olika

uppdrag och inriktning. I 2023 års redogörelse för företag med statligt ägande (skr. 2022/23:140) anger regeringen att man inom ramen för ägarpolicy avser att fortsätta att utveckla bolagsstyrningen samt att vid behov revidera statens ägarpolicy.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat frågor om SBAB, senast i betänkande 2022/23:FiU22. Utskottet avstyrkte då ett yrkande om ändrat uppdrag för SBAB. Riksdagen biföll utskottets förslag. Även frågan om försäljning av SBAB har tidigare behandlats av utskottet, senast i betänkande 2021/22:FiU22. Utskottet avstyrkte yrkandet. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att SBAB har en viktig roll för att stärka konkurrensen och bidra till en sund och transparent marknad gentemot sina kunder. Vidare anser utskottet att det är viktigt att staten är en aktiv och professionell ägare med fokus på långsiktigt och hållbart värdeskapande. Vidare påminner utskottet om att det ingår för staten som aktiv och professionell ägare att pröva skälen för fortsatt statligt ägande liksom att överväga bolagens olika inriktning. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Hushållens tillgångar och skulder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om hushållens tillgångar och skulder. Utskottet hänvisar till pågående arbete i Regeringskansliet. Jämför reservation 8 (S, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 3 anser motionärerna att det är angeläget att ny statistik över hushållens tillgångar och skulder börjar samlas in så snart som möjligt.

Jennie Nilsson m.fl. (S) anser i kommittémotion 2023/24:2638 att förslagen i utredningen Motverka riskfylld kreditgivning och överskulsättning bör fullföljas och att konkreta åtgärder såsom införandet av ett skuldregister bör vidtas (yrkande 2). I kommittémotion 2023/24:411 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) anförs att en utredning omgående bör tillsättas för att undersöka hur ett komplett skuldregister kan införas (yrkande 3). Ett sådant register skulle enligt motionärerna ge kreditgivarna möjlighet att genomföra heltäckande kreditprövningar och på så sätt motverka överskulsättning. Också Robert

Hannah (L) förespråkar i motion 2023/24:1735 yrkande 2 införandet av ett nationellt skuldregister.

Bakgrund och pågående arbete

Statistik över hushållens tillgångar och skulder

I november 2022 överlämnade Utredningen om statistik över hushållens tillgångar och skulder (dir. 2021:4) sitt betänkande till regeringen (SOU 2022:51). Utredningen tillsattes till följd av ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2019/20:FiU8, rskr. 2019/20:16–17). Bakgrunden var en framställning från Riksbanken om statistik över hushållens tillgångar och skulder (framst. 2018/19:RB4). Utredningen hade i uppdrag att grundligt belysa och analysera hur individbaserad statistik över hushållens tillgångar och skulder kan tas fram och användas för att ge en fullgod bild av hushållens finansiella ställning utan att den personliga integriteten och skyddet för personuppgifter åsidosätts. Enligt utredningen finns det ett stort samhällsbehov av att på nytt framställa statistik över hushållens tillgångar och skulder. För en sådan framställning behövs uppgifter på individnivå. Utredningen föreslår att Statistiska centralbyrån (SCB) ska vara statistikansvarig myndighet för det nya statistikområdet Hushållens tillgångar och skulder. Remisstiden löpte ut i april 2023.

Överskuldsettingsutredningen

I november 2021 beslutade regeringen om direktiv till en utredning som ska granska marknaden för konsumentkrediter och föreslå åtgärder som motverkar riskfylld kreditgivning och överskuldsetting (dir. 2021:108). I juli 2023 överlämnade Överskuldsettingsutredningen sitt slutbetänkande Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldsetting (SOU 2023:38). Utredningen hade i uppdrag att granska marknaden för konsumentkrediter och föreslå åtgärder som motverkar riskfylld kreditgivning och överskuldsetting. I uppdraget ingick att bedöma vilka företeelser på marknaden som bidrar till riskerna för att konsumenter erbjuds och lämnas krediter som de inte har ekonomiska förutsättningar att betala tillbaka. Uppdraget omfattade även att föreslå ett system för skuldregister och bedöma vilka åtgärder som skulle kunna vara lämpliga för att ge redan överskuldssatta personer bättre förutsättningar att betala tillbaka sina skulder. Bland utredningens förslag fanns att inrätta ett system för skuld- och kreditregister (SKRI-register). Enligt förslaget ska ett SKRI-register inledningsvis endast innehålla de mest efterfrågade uppgifterna, men det kan med tiden byggas ut. Syftet med registret är att skapa förutsättningar för bättre kreditprövningar och därigenom motverka riskfylld kreditgivning och överskuldsetting. Remisstiden gick ut i november 2023.

Åtgärder för att motverka överskuldsättning

Den 25 januari 2024 remitterade regeringen ett förslag om avtrappade ränteavdrag för konsumtionslån utan trygga säkerheter (dnr Fi2024/00174). Förslaget innebär att ränteavdrag för lån som inte lämnas mot säkerhet i bostad, fordon eller båt ska trappas av under två år för att vara helt utfasat den 1 januari 2026. Förslaget är en del i ett åtgärds paket för att motverka överskuldsättning som regeringen presenterade i januari 2024. Remisstiden för förslaget löper ut den 18 april 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet behandlade liknande motionsyrkanden i betänkande 2022/23:FiU22. Motionsyrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående utredningsarbete. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är allvarligt att många personer i dag drabbas av överskuldsättning och det skapar problem för både individen och samhället. Utskottet konstaterar att regeringen i januari 2024 presenterade åtgärder för att motverka överskuldsättning, där en del är ett förslag om avtrappade ränteavdrag för konsumtionslån utan trygga säkerheter. Remisstiden löper ut den 18 april 2024. Utskottet konstaterar vidare att bland överskuld sättningsutredningens förslag finns att inrätta ett system för skuld- och kreditregister (SKRI-register). Remisstiden för utredningens förslag löpte ut i november 2023. Utskottet ser inte skäl till att här föregripa det fortsatta arbetet i Regeringskansliet. När det gäller Utredningen om statistik över hushållens tillgångar och skulder kan utskottet konstatera att remisstiden löpte ut i april 2023. Inte heller här ser utskottet skäl till att föregripa arbetet i Regeringskansliet. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Kreditupplysning och inkassoverksamhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kreditupplysning och inkassoverksamhet. Utskottet hänvisar till nuvarande regelverk och den nyligen överlämnade Överskuld sättningsutredningen.

Jämför reservation 9 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:458 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) anser motionärerna att regeringen bör utreda om s.k. omfrågeuppgifter enligt kreditupplysningslagen om privatpersoner ska gallras efter en kortare tidsperiod än

tolv månader. Vid ansökan om lån hos flera banker, t.ex. i syfte att få ned räntan, registreras lika många kreditupplysningar. Det kan enligt motionärerna tolkas som att låntagaren planerar att ta flera olika lån oavsett om de kvitteras ut eller inte, vilket i sin tur sänker kreditvärdigheten hos den som ansöker om lånet. Motionärerna anser att dagens regelverk behöver moderniseras för att inte utesluta individer med en sund privatekonomisk ställning.

I motion 2023/24:1661 av Mathias Tegnér och Alexandra Völker (båda S) yrkande 2 anser motionärerna att det behövs en översyn av regelverket för betalningsanmärkningar. Motionärerna anför att en betalningsanmärkning kan påverka möjligheterna att få jobb, lån och bostad och lyfter fram att det i Finland sedan 2022 gäller att kreditupplysningsföretag endast får behålla personers uppgifter en månad efter att skulden är reglerad. Enligt motionärerna skulle det kunna vara en lösning även för Sverige.

Cecilia Engström (KD) anser i motion 2023/24:2390 att det bör upprättas ett register hos FI där de som inte vill att deras personnummer ska användas för kreditgivning kan registrera sig. Kreditgivare bör även vara skyldiga att kontrollera mot ett sådant registret innan de beviljar en kredit, för att skydda privatpersoner mot bedrägerier vid identitetsstöld.

I motion 2023/24:1735 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 5 anser motionärerna att det bör övervägas att ställa krav på fysiska möten för kreditgivning vid misstanke om ekonomiskt våld.

Mats Green och Anna af Sillén (båda M) anser i motion 2023/24:2190 att det bör ställas högre krav än vad som gäller i dag för att få starta och bedriva inkassoverksamhet. Som skäl anför motionärerna att bluffakturor är ett stort och växande problem för dagens företag.

Bakgrund och pågående arbete

Gallringstid av betalningsanmärkningar respektive omfrågeuppgifter

Enligt kreditupplysningslagen (1973:1173) ska en uppgift om en fysisk person gallras när det inte längre är nödvändigt att bevara uppgiften med hänsyn till ändamålet med uppgiften. En uppgift om en fysisk person som inte är näringsidkare ska, om uppgiften inte gäller skuldsanering eller F-skuldsanering, gallras senast tre år efter den dag då den omständighet inträffade eller det förhållande upphörde som uppgiften avser. Det innebär alltså att uppgifter om personers betalningsanmärkningar ska gallras senast tre år efter den dag då anmärkningen kom. Från denna s.k. treårsregel görs vissa undantag. Ett undantag gäller för uppgifter om skuldsanering. De ska som utgångspunkt gallras senast efter fem år. Ett annat undantag gäller om uppgifter rör en begäran om eller utlämnande av en kreditupplysning. Sådana s.k. omfrågeuppgifter ska gallras senast ett år efter den dag då begäran framställdes. Bestämmelserna om en gallringstid på ett år för omfrågeuppgifter trädde i kraft den 1 januari 2011 (prop. 2009/10:151, bet. 2009/10:FiU32, rskr. 2009/10:356). Vidare ska en kopia av en gjord kreditupplysning alltid skickas till den person som upplysningen gäller.

I januari 2021 besvarade dåvarande statsrådet Morgan Johansson (S) en skriftlig fråga av riksdagsledamoten Dennis Dioukarev (SD) om gallringstid för omfrågeuppgifter (fr. 2020/21:1111). Statsrådet anförde att en omfrågeuppgift kan vara av betydelse för att bedöma en persons kreditvärdighet eftersom uppgiften kan indikera att han eller hon har tagit andra krediter eller avser att ta sådana. Samtidigt kan en person under kort tid vara föremål för flera förfrågningar hos kreditupplysningsföretag utan att det i praktiken har någon betydelse för kreditvärdigheten. Det kan röra sig om all dagliga situationer, t.ex. att man kontaktar flera banker för att förhandla om en kredit. Uppgiften om antalet lämnade kreditupplysningar behöver alltså inte alltid vara relevant och beaktas inte heller alltid. Vidare anfördes att regleringen av vilka uppgifter som får lämnas i kreditupplysningar bygger på en avvägning mellan intresset av en väl fungerande kreditmarknad och skyddet för den kreditsökande. Regleringen ska också minska risken för att enskilda överskuldssätter sig. Vidare ska kreditgivaren utifrån den samlade informationen om en person i varje enskilt fall värdera vilken betydelse de olika uppgifterna i en kreditupplysning har för kreditsökandens kreditvärdighet. Statsrådet underströk att det är viktigt att värna balansen mellan kreditgivarnas intressen och skyddet för den enskildes integritet.

Överskuldssättningsutredningen

I juli 2023 överlämnade Överskuldssättningsutredningen betänkandet Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning till regeringen (SOU 2023:38). Utredningen föreslår bl.a. att en uppgift om ett betalningsdröjsmål ska gallras så snart dröjsmålet inte längre föreligger. Utredningens förslag remitterades i juli 2023 och remisstiden gick ut i november 2023. (Se även s. 25 ovan.)

Inkassoverksamhet

Regler om indrivning av fordringar genom krav eller någon annan inkassoåtgärd finns i inkassolagen (1974:182). I lagen finns föreskrifter om skyldigheten att bedriva inkassoverksamhet enligt god inkassosed, hantering av inkasserade medel, tillstånd och tillsyn. Inkassolagen gäller vid indrivning av både egen och annans fordran. Sedan den 1 januari 2024 utövar FI tillsyn över inkassoföretagen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande förslag om gallringstid av omfrågeuppgifter, senast i betänkande 2022/23:FiU22. Utskottet avstyrkte förslaget, bl.a. eftersom det inte ansåg att det fanns behov av lagstiftningsåtgärder i frågan. Även förslag om inkassoverksamhet har behandlats av utskottet, senast i betänkande 2022/23:FiU22. Förslaget avstyrktes. Frågan om tillsyn över inkassoverksamhet behandlades senast av

utskottet under hösten 2023 med anledning av proposition 2023/24:23 Förvärv och förvaltning av vissa kreditavtal. Tillsynen var tidigare uppdelad mellan olika myndigheter. Enligt regeringens bedömning innebär ett samlande av tillsynsansvaret till en myndighet att det blir enklare för en låntagare att veta vart han eller hon ska vända sig med synpunkter och klagomål. Dessutom minskar risken för skillnader i bedömning och praxis på inkassoområdet. Utskottet ställde sig bl.a. bakom regeringens förslag om att tillsynen över inkassoföretag skulle samlas hos FI. Riksdagen biföll utskottets förslag (bet. 2023/24:FiU18, rskr. 2023/24:33).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att en omfrågeuppgift kan vara av betydelse för att bedöma en persons kreditvärdighet eftersom uppgiften kan indikera att han eller hon har tagit andra krediter eller avser att ta sådana. Samtidigt finns det situationer där uppgiften om antalet lämnade kredituppgifter inte alltid är relevant och den beaktas därför inte alltid heller. Utskottet konstaterar att regleringen av vilka uppgifter som får lämnas i kreditupplysningar bygger på en avvägning mellan intresset av en väl fungerande kreditmarknad och skyddet för den enskildes integritet. Utskottet framhåller även att kreditgivaren utifrån den samlade informationen om en person i varje enskilt fall har att värdera vilken betydelse de olika uppgifterna i en kreditupplysning har för den kreditökandes kreditvärdighet. Utskottet noterar vidare att Överskuld-sättningsutredningen i juli 2023 bl.a. lämnade förslag om att en uppgift om betalningsdröjsmål ska gallras så snart dröjsmålet inte längre föreligger. Utskottet konstaterar att remisstiden gick ut i november 2023 och ser inte skäl till att föregå det fortsatta arbetet i Regeringskansliet. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena.

Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden. Utskottet hänvisar bl.a. till de riksdagsbundna målen för finansmarknadsområdet och pågående arbete för att stärka den finansiella beredskapen.

Jämför reservation 10 (S) och 11 (MP).

Motionerna

Emma Berginger m.fl. (MP) framhåller i kommittémotion 2023/24:2450 yrkande 38 behovet av en finansiell beredskap och behovet av förberedelser

som syftar till att upprätthålla det finansiella systemets grundläggande funktionalitet även vid allvarliga störningar.

I kommittémotion 2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) efterfrågas en utredning om hur det kan underlättas för konsumenter att byta bank och hur förfarandet vid fullständigt bankbyte via fullmakt kan göras lättare (yrkande 15).

I motion 2023/24:1834 av Dzenan Cisija (S) framhåller motionären vikten av att beakta både konsumentperspektivet och risken för penningtvätt och brottslighet när det gäller frågan om tillgång till bankkonton för privatpersoner och organisationer. Ann-Sofie Lifvenhage (M) anser i motion 2023/24:2197 att lagen om penningtvätt bör ses över för att möjliggöra för människor, exempelvis invandrade kvinnor, att ta sig in i det svenska systemet och skaffa bank-id och bankkonto även utan familjemedlemmar som står bakom en ansökan. I motion 2023/24:2259 av Sten Bergheden (M) anförs att regeringen bör utreda möjligheten att andra vuxna än föräldrarna ska kunna öppna bankkonton för barn och ungdomar utan att föräldrarna står för själva kontot och att pengarna dessutom ska kunna låsas till dess att barnet är 18 år. I motion 2023/24:2614 av Malin Björk m.fl. (C) anser motionärerna att det bör snabbutredas och genomföras förändringar av betaltjänstlagen för att ge ideella föreningar enklare tillgång till bankkonto. Malin Danielsson (L) anser i motion 2023/24:315 att det bör utredas hur Betalningsutredningens slutsatser om privatpersoners rätt till bankkonto kan tillämpas på ideella föreningar.

I motion 2023/24:1290 av Hanna Westerén (S) anser motionären att tillgången till bankservice bör säkras i hela landet. I motion 2023/24:1852 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) förordar motionärerna en utredning om hur Statens servicecenter kan medverka till att möjliggöra mötesplatser mellan finansservice och lokala aktörer i småkommuner utan fysiskt bankkontor. I motion 2023/24:1977 av Ida Karkiainen m.fl. (S) anser motionärerna att regeringen bör initiera en dialog om bankernas närvaro i hela Sverige så att hela landet kan leva och växa. I motion 2023/24:1810 förespråkar Elisabeth Thand Ringqvist och Anders W Jonsson (båda C) att risktagandet i företagande utjämnas så att kreditvärdigheten inte längre beror på var i landet företaget ligger.

I motion 2023/24:2488 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3 efterfrågas en översyn av sparbankslagen i syfte att stärka verksamhetens flexibilitet och styrka. Motionärerna anför också att det bör införas en möjlighet för sparbanker att ta in externt kapital. Vidare anser motionärerna att det svenska regelverket för banker behöver ses över för att det ska bli proportionerligt och rimligt.

I motion 2023/24:1813 av Elisabeth Thand Ringqvist (C) anser motionären att möjligheterna att införa en regulatorisk sandlåda för finansiella innovationer bör utredas. Elisabeth Thand Ringqvist (C) anser i motion 2023/24:1814 att FI borde få i uppdrag att främja innovation på den finansiella marknaden.

Kristoffer Lindberg (S) vill i motion 2023/24:946 se över vilka åtgärder som kan vidtas för att begränsa möjligheten för bankerna att kraftigt öka sina räntenettomarginaler i tider av stigande räntor.

Markus Wiechel (SD) efterfrågar i motion 2023/24:2517 yrkande 4 en opartisk kontroll av PPM-rådgivning.

Bakgrund och pågående arbete

Finansiell beredskap

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2) att åtgärder för ett fungerande finansiellt system är en viktig del i ett motståndskraftigt civilt försvar. Det kan också stärka förmågan att hantera svåra påfrestningar i fredstid.

Ett antal myndigheter med verksamhet av särskild betydelse för samhällets krisberedskap och totalförsvaret, däribland FI och Riksgäldskontoret, är enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap beredskapsmyndigheter. De ska arbeta tillsammans i beredskapssektorer som leds av sektorsansvariga myndigheter. FI är sektorsansvarig myndighet för den nya beredskapssektorn Finansiella tjänster, där även Riksgäldskontoret ingår. Sektorns funktioner består av betalningsförmedling, finansiell stabilitet, finansiering och sparande samt försäkring. Som myndighet under riksdagen deltar Riksbanken i arbetet på frivillig basis.

Enligt lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (riksbankslagen) har Riksbanken ett ansvar för att allmänheten ska kunna göra betalningar såväl i krissituationer som inträffar under fredstid som i en situation där höjd beredskap råder. Riksbankslagen ger Riksbanken ansvar, uppgifter och mandat som ska bidra till en successiv förstärkning av den samlade förmågan att upprätthålla allmänhetens betalningar under fredstida krissituationer och höjd beredskap. I praktiken innebär ansvaret att Riksbanken har en samordnande, kravställande och övervakande roll.

Vidare är Riksbanken ordförande i Finansiella Sektorns Privat-Offentliga Samverkan (FSPOS) som består av ett flertal privata och statliga aktörer och arbetar för att samhällsviktiga finansiella tjänster alltid ska fungera. Samarbetsforumet genomför bl.a. utbildningar och övningar.

I slutet av februari 2024 godkände riksdagen regeringens förslag till en ny lag om clearing och avveckling av betalningar (prop. 2023/24:8, bet. 2023/24:FiU15, rskr. 2023/24:135). Syftet med förslaget är bl.a. att öka motståndskraften i betalningssystemet.

På EU-nivå godkändes i december 2022 förordningen om digital operativ motståndskraft i den finansiella sektorn, DORA-förordningen (se fakta-PM 2020/21:FPM16). Förordningen syftar till att säkerställa att deltagare i det finansiella systemet har vidtagit de skyddsåtgärder som krävs för att motverka cyberattacker och andra it-relaterade risker. Förordningen ska tillämpas fr.o.m. januari 2025 och samtidigt införs flera ändringar i EU-direktiv på finansmarknadsområdet. I januari 2024 remitterade Finansdepartementet en

promemoria med förslag till vissa nationella lagstiftningsåtgärder med anledning av detta (Fi2024/00073). Bland annat föreslås en ny lag med kompletterande bestämmelser till förordningen. Den föreslagna lagen innehåller bestämmelser om bl.a. ansvariga myndigheter för hotbildsstyrda penetrationstester och Finansinspektionens tillsynsbefogenheter. Remisstiden går ut den 15 april 2024.

I juni 2023 beslutade regeringen att ge en utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag på en funktion för operativ krisledning vid allvarliga driftsstörningar i den finansiella sektorns digitala infrastruktur (Fi2023/01842). I utredningen, som överlämnades till regeringen i januari 2024, föreslås bl.a. att Riksbanken får en krishanterande funktion som ska agera i händelse av en allvarlig driftsstörning i betalningssystemet eller i andra delar av den finansiella sektorns digitala infrastruktur. Tillsammans med Riksbanken föreslås FI, Riksgäldskontoret och vissa finansiella företag ingå i arbetet, som ska fokusera på operativ krishantering vid allvarliga driftsstörningar, såväl i fredstida krissituationer som vid höjd beredskap.

Betalkonto med grundläggande funktioner

För svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut i Sverige finns det en skyldighet enligt lagen (2010:751) om betaltjänster (betaltjänstlagen) att tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner till konsumenter. Det innebär att kreditinstitut inte får vägra en konsument som är lagligen bosatt inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) att öppna ett betalkonto med sådana grundläggande funktioner som institutet tillhandahåller andra konsumenter. Med grundläggande funktioner avses bl.a. tjänster för att öppna, ha och avsluta ett betalkonto.

Rätten till ett betalkonto med grundläggande funktioner gäller inte om det skulle strida mot lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen). I penningtvättslagen finns bestämmelser som innebär att verksamhetsutövare, t.ex. kreditinstitut, ska utföra åtgärder för kundkännedom, t.ex. utföra id-kontroll. FI har meddelat föreskrifter om åtgärder för detta (FFFS 2017:11). Av föreskrifterna framgår att id-kontrollen av utländska konsumenter ska göras mot t.ex. pass eller annan identitetshandling. Om en fysisk person helt saknar identitetshandling ska kreditinstitutet kontrollera identiteten genom andra tillförlitliga dokument och andra kontroller enligt de riskbaserade rutiner företaget ska ha. Svenska Bankföreningen har tagit fram ett faktablad som ligger i linje med föreskrifterna och Europeiska bankmyndigheten (EBA) har uppmanat tillsynsmyndigheterna att stötta kreditinstitutet och understryka vikten av finansiell inkludering. Rätten till betalkonto med grundläggande funktioner gäller inte heller om det finns särskilda skäl mot att tillhandahålla konsumenten ett betalkonto. Exempel på särskilda skäl som talar mot ett tillhandahållande är om konsumenten har använt eller kan antas komma att använda ett betalkonto för olagliga ändamål eller om konsumenten tidigare misskött sig gentemot

kreditinstitutet. Sedan den 1 januari 2023 gäller skyldigheten att tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner också filialer till utländska kreditinstitut (prop. 2022/23:10, bet. 2022/23:FiU16, rskr. 2022/23:46). Bestämmelserna i betaltjänstlagen genomför det s.k. betalkontodirektivet som trädde i kraft 2014.

FI har som svar på ett regeringsuppdrag kartlagt hur bankerna hanterar skyldigheten att erbjuda betalkonton till konsumenterna. I sin rapport från december 2023 konstaterar myndigheten att antalet bankkunder som får sina betalkonton avslutade av bankerna har ökat på senare år. Bankerna nekar också konsumenterna att öppna bankkonto i viss utsträckning, vilket innebär stora problem för de som berörs (FI dnr 23-2797). FI anför att i stället för att helt neka kunden ett konto, borde bankerna pröva om andra åtgärder kan vidtas i syfte att inte i onödan begränsa privatpersoners tillgång till finansiella tjänster.

Krav på att banker ska ha rutiner för byte av bank

När betalkontodirektivet genomfördes i svensk rätt infördes ett krav i lagen om betaltjänster på att betaltjänstleverantörer ska ha rutiner för byte av betalkonto inom Sverige (se prop. 2016/17:129, bet. 2016/17:FiU33, rskr. 2016/17:237). I sin uppföljning av hur betalkontodirektivet genomförts i Sverige konstaterar FI att den svenska bankbytesrutinen fungerar bra och leder till få klagomål (FI dnr 20-28029). Dock använder många konsumenterna inte bankbytesrutinen utan öppnar på egen hand tjänster i flera banker. FI bedömer att rutinen fyller sitt syfte, och i de få fall det uppstår fel ersätts vanligen konsumenterna. Vidare konstaterar FI att det i princip inte finns någon efterfrågan på en rutin för bankbyte mellan olika länder.

Bankservice och kapitalförsörjning i hela landet

Riksdagen har beslutat om det övergripande målet för den sammanhållna landsbygdspolitikerna (prop. 2017/18:179, bet. 2017/18:NU19, rskr. 2017/18:360). Målet är en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet.

En aktör i sammanhanget är Almi Företagspartner AB, som förutom affärsutveckling bedriver låneverksamhet som syftar till att utveckla och finansiera små och medelstora företag i hela landet. Bolaget erbjuder fyra typer av lån: företagslån, mikrolån, innovationslån och exportfinansiering.

Översyn av sparbankslagen

En sparbank är en särskild associationsform som innebär att banken i grunden närmast är en stiftelse men har samma organisation som ett aktiebolag eller en ekonomisk förening. Till skillnad från sådana företag som har ägare eller medlemmar utövas den bestämmande makten i en sparbank av s.k. huvudmän, som representerar insättarna i banken. För sparbanker gäller dessutom särskilda regler om hur bankens egendom får användas. Den

associationsrättsliga regleringen för sparbanker finns i sparbankslagen (1987:619). I mars 2020 remitterade Finansdepartementet promemorian Ny associationsrätt för sparbanker (Fi2020/00910/B). I promemorian föreslås att sparbankslagen upphävs och att sparbanker i stället ska tillämpa lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar med de undantag som motiveras av associationsformen (bl.a. bestämmelser om huvudmän och användning av egendom) och av bankrörelsen. Förslaget syftar till att sparbanker ska omfattas av en modern och ändamålsenlig reglering. Remisstiden gick ut i juni 2020.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden om struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, senast i betänkandena 2021/22:FiU22 och 2022/23:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående arbete såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

I motionerna framförs en rad yrkanden som i olika avseenden rör struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden. Ett av de mål som riksdagen har beslutat om för finansmarknadsområdet är att det finansiella systemet ska vara stabilt, präglas av ett högt förtroende och ha förmåga att säkerställa viktiga samhällsfunktioner. De finansiella företagen ska tillgodose hushållens och företagens behov av finansiella tjänster och medverka till en hållbar utveckling. Vidare ska de finansiella marknaderna vara väl fungerande med konkurrens och ett starkt skydd för konsumenter.

Utskottet framhåller att åtgärder för ett fungerande finansiellt system är en viktig del i ett motståndskraftigt civilt försvar. Det kan också stärka förmågan att hantera svåra påfrestningar i fredstid. Utskottet konstaterar att flera åtgärder har vidtagits för att stärka den finansiella beredskapen och välkomnar det fortsatta arbetet på området.

Det är enligt utskottets mening viktigt att små och medelstora företag inom finansmarknadsområdet får goda möjligheter att växa och därigenom bidra till en sund konkurrens. Det är också viktigt att verka för en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, bl.a. när det gäller kreditgivningen.

Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Transparens och likviditet på finansmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om transparens och likviditet på finansmarknaden. Utskottet hänvisar bl.a. till nya regler om likviditetsverktyg och pågående arbete på EU-nivå.

Jämför reservation 12 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:457 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1 anser motionärerna att regeringen bör utreda om gränsen för anmälningsskyldighet för blankningspositioner är på en rimlig nivå. Motionärerna anser även att regeringen på sikt bör verka för att offentliggöra innehavet av blankningspositioner (yrkande 2). Motionärerna förespråkar vidare en utredning om hur marknadsmissbruksförordningen bättre kan genomföras under det befintliga regelverket (yrkande 3). En utredning om hur offentliggörandet av insiderinformation kan tydliggöras förordas också (yrkande 4).

I kommittémotion 2023/24:460 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1 förordas att fonder öppet och uttryckligen ska ange fondd innehavets andel av illikvida tillgångar. Vidare förordas att Sverige på EU-nivå ska verka för en utredning om likviditetskrav (yrkande 2).

Bakgrund och pågående arbete

Regelverket för blankning

Blankning innebär en försäljning av ett värdepapper som säljaren inte äger vid försäljningstidpunkten. Säljaren har i stället lånat värdepapperet, eller säkerställt att det kan lånas, innan blankningen genomförs. Genom blankningen uppkommer en s.k. kort position i det aktuella värdepapperet. Enligt EU:s blankningsförordning (EU) 236/2012 blir personer som har en kort nettoposition som uppgår till eller passerar vissa gränsvärden skyldiga att rapportera affären till behörig myndighet. I Sverige är FI behörig myndighet. Det finns också vissa gränsvärden för när FI ska offentliggöra uppgifter om positioner. I oktober 2012 beslutade riksdagen om vissa kompletterande bestämmelser till förordningen (prop. 2011/12:175, bet. 2012/13:FiU13, rskr. 2012/13:25). FI har också riktlinjer för bestämmelse av en särskild avgift för vissa överträdelser av blankningsförordningen (FI dnr 18-23109). Sedan januari 2022 gäller att en person som har en kort nettoposition i en emittent ska anmäla till FI när positionen uppnår 0,1 procent av emittentens utgivna aktiekapital. Anmälan ska även ske för varje steg på 0,1 procent däröver, såväl upp som ned, samt när positionen sjunker under 0,1 procent. När en position uppnår 0,5 procent av det utgivna aktiekapitalet och varje steg på 0,1 procent

däröver, och när positionen sjunker under 0,5 procent ska FI offentliggöra uppgifter om positionen.

Marknadsmissbruk

Förordningen om marknadsmissbruk, (EU) 596/2014, även kallad marknadsmissbruksförordningen eller MAR, började tillämpas i juli 2016. I samband med att MAR antogs, antogs även det s.k. marknadsmissbruksdirektivet. MAR innehåller omfattande regler om förbud mot marknadsmissbruk, dvs. förbud mot insiderhandel, marknadsmanipulation och olagligt röjande av insiderinformation. I december 2016 antog riksdagen kompletterande bestämmelser till MAR och en lag om straff för marknadsmissbruk (prop. 2016/17:22, bet. 2016/17:FiU14, rskr. 2016/17:119). Lagändringarna trädde i kraft den 1 februari 2017. Vidare beslutade riksdagen i januari 2020 om ändringar i lagen om straff för marknadsmissbruk, så att regelverket bättre skulle stämma överens med marknadsmissbruksdirektivet, dels i fråga om vilka finansiella instrument som omfattas av lagen, dels i fråga om en utvidgning av insiderbrottet till att omfatta vissa ytterligare fall av råd och uppmaningar (prop. 2019/20:45, bet. 2019/20:FiU31, rskr. 2019/20:148). Lagändringarna trädde i kraft den 1 mars 2020. FI övervakar att marknaden följer MAR. Enligt förordningen är marknadsoperatörer och värdepappersföretag som driver en handelsplats, liksom personer som yrkesmässigt arrangerar och utför transaktioner, skyldiga att ha system och arrangemang på plats för att kunna upptäcka misstänkt marknadsmissbruk. Dessa aktörer är även ansvariga för att rapportera misstänkta handelsorder och transaktioner till FI. FI kan också på eget initiativ eller efter tips inleda undersökningar av handeln på värdepappersmarknaden. Om FI bedömer att en överträdelse har skett kan myndigheten ingripa genom att exempelvis tilldela en sanktionsavgift. Om myndigheten bedömer att ett brott har begåtts lämnas ärendet över till Ekobrottsmyndigheten.

Arbetet med likviditetsrisker på företagsobligationsmarknaden

I april 2023 godkände riksdagen regeringens förslag om en reglering av likviditetsverktyget swing pricing, för att fondförvaltare ska få bättre möjligheter att hantera risken att inte kunna lösa in fondandelar när andelsägarna begär det (prop. 2022/23:62, bet. 2022/23:FiU37, rskr. 2022/23:174). Förslagen ska även motverka att de kvarvarande och befintliga fondandelsägarna påverkas negativt av de transaktionskostnader som uppstår när fondandelar köps eller säljs. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2023.

Det pågår också ett arbete på EU-nivå som rör hantering av likviditetsrisker i fonder med syftet att minska riskerna för finansiell instabilitet och öka investerarskyddet. I november 2021 lämnade kommissionen ett förslag på EU-gemensamma verktyg för likviditetshantering (se fakta-PM 2021/22:FPM29). Kommissionen har också föreslagit ändringar i förordningen om marknader för finansiella instrument (Mifir) och direktivet om marknader för finansiella

instrument, Mifid II (se fakta-PM 2021/22:FPM31). Förslagen syftar bl.a. till att förbättra transparensen och ge investerare förbättrad tillgång till marknadsdata om finansiella instrument. Förslagen antogs i februari 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden likviditet i fonder, senast i 2022/23:FiU22. Yrkandena avstyrktes bl.a. med hänvisning till pågående arbete såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att sedan den 1 juli 2023 gäller nya regler om likviditetsverktyg som innebär att fondförvaltare ska få bättre möjligheter att hantera risken för att inte kunna lösa in fondandelar när andelsägarna begär det. Det pågår också ett arbete på EU-nivå som rör hantering av likviditetsrisker i fonder, med syftet att minska riskerna för finansiell instabilitet och öka investerarskyddet. När det gäller frågor om blankning och marknadsmissbruk ser inte utskottet skäl till att i dagsläget ändra i regelverket. Mot bakgrund av detta avstyrks motionsyrkandena.

Kontanthantering och betaltjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kontanthantering och betaltjänster. Utskottet hänvisar dels till nuvarande lagstiftning, dels till den pågående utredningen om möjligheten att betala med kontanter och tillgången till kontanter. Utskottet hänvisar också till pågående arbete på EU-nivå som bl.a. rör digitala betaltjänster.

Jämför reservation 13 (S), 14 (C) och 15 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5 anser motionärerna att det skyndsamt bör tillsättas en utredning om möjligheten att införa ett krav på att ta emot kontanta betalningar för livsmedel och drivmedel.

Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) förordar i kommittémotion 2023/24:456 en utredning i syfte att säkerställa kontanternas fortlevnad. Motionärerna anser att det bör utredas om det vid livsnödvändig konsumtion ska finnas en tvingande lagstiftning att acceptera kontanter. I kommittémotion 2023/24:413 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 34 anser motionärerna att kontantplikt ska råda för livsnödvändiga konsumtionsartiklar.

I kommittémotion 2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) anser motionärerna att möjligheten att betala med olika betalningsmedel bör ses som en rättighet (yrkande 67). Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S) anser i motion 2023/24:1843 att tillgången till kontanter bör tryggas och att kontanternas ställning som betalningsmedel bör stärkas. Liknande yrkanden om kontanter som betalningsmedel finns i motionerna 2023/24:159 av Erik Hellsborn (SD), 2023/24:261 av Ann-Christine Frohm Utterstedt (SD), 2023/24:2122 av Saila Quicklund (M), och 2023/24:2426 av Torsten Elofsson (KD).

Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) anför i kommittémotion 2023/24:2455 yrkande 9 att med allt fler digitala betalningar och ett allt större beroende av den digitala infrastrukturen bör staten säkra att betalningar kan ske genom flera digitala lösningar. Vidare bör utvecklingen av e-kronan fortsätta att drivas aktivt av berörda myndigheter. Motionärerna anser att tillgången till offlinebetalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish bör säkras (yrkande 11). Därtill bör det skapas en öppen infrastruktur för digitala betalningar för att öka transparens och konkurrens samt redundans i det digitala betalningssystemet (yrkande 12).

I motion 2023/24:692 av Rebecka Le Moine (MP) anser motionären att alla officiella pengar i Sverige borde ges ut av Riksbanken och motionären ställer sig även bakom införandet av en e-krona.

Bakgrund och pågående arbete

Skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla kontanttjänster

Hösten 2019 antog riksdagen regeringens proposition om skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla kontanttjänster (prop. 2019/20:23, bet. 2019/20:FiU29, rskr. 2019/20:77). Lagändringarna innebär att vissa svenska kreditinstitut och filialer till utländska kreditinstitut ska vara skyldiga att tillhandahålla kontanttjänster i betryggande utsträckning i hela landet. Kreditinstitut och filialer som tillhandahåller betalkonton med grundläggande funktioner till konsumenter ska tillhandahålla platser för kontantuttag, och institut eller filialer som tillhandahåller betalkonton till företag ska tillhandahålla platser för dagkasseinsättning. Lagändringarna gäller sedan den 1 januari 2020.

Kontanthantering enligt riksbankslagen

Den 1 januari 2023 trädde en ny riksbankslag i kraft (prop. 2021/22:41, bet. 2021/22:KU15, rskr. 2021/22:341, bet. 2022/23:KU8, rskr. 2022/23:23–24). I den nya lagen får Riksbanken ett övergripande ansvar för att kontantthanteringen i Sverige fungerar. Bland annat ska Riksbanken bidra till att det finns tillgång till kontanter i betryggande utsträckning i hela Sverige. Riksbanken har enligt den nya lagen också en skyldighet att driva minst fem depåer, dvs. platser för lagring och ut- och inlämning av sedlar. Enligt en

övergångsbestämmelse i lagen ska bestämmelsen om fem depåer gälla först fr.o.m. den 1 januari 2026. Dock ska minst tre depåer finnas fr.o.m. den 1 januari 2023. Riksbanken ska följa, analysera och vid behov samordna hanteringen av kontanter i Sverige. Vid höjd beredskap får Riksbanken ge ut beredskapspengar till allmänheten. Beredskapspengar gäller vid sidan av kontanter. Kontanter och beredskapspengar ska vara lagliga betalningsmedel. Kraven ökar också på företag på betalningsmarknaden att bl.a. planera, utbilda personal och förbereda för att kunna fortsätta sin verksamhet under fredstida kriser och vid höjd beredskap. Lagen grundar sig på den parlamentariskt sammansatta Riksbankskommitténs arbete (SOU 2019:46).

Utredning om möjligheten att betala med kontanter och tillgången till kontanter

Mot bakgrund av ett tillkännagivande från riksdagen (bet. 2018/19:FiU44, rskr. 2018/19:293) beslutade regeringen i december 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över statens roll på betalningsmarknaden (dir. 2020:133). I mars 2023 överlämnade Betalningsutredningen sitt slutbetänkande Staten och betalningarna (SOU 2023:16) till regeringen. I utredningen lämnades bl.a. en rekommendation om att senast 2025 göra en översyn av kontanternas ställning och tillgången till kontanttjänster.

Mot bakgrund av detta beslutade regeringen i januari 2024 att ge en utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag på insatser som kan stödja privatpersoners, företags och föreningars möjligheter att betala med kontanter där dessa bedöms ha en särskild roll som betalningsmedel, samt stödja tillgång till kontanttjänster. Utredaren ska

- belysa de nuvarande möjligheterna att betala med kontanter för livsnödvändiga varor och tillgången till kontanttjänster i städer och tätorter samt i gles- och landsbygd
- analysera effekterna av redan genomförda lagstiftningsåtgärder inom kontantområdet och hur de samverkar med den tekniska utvecklingen och förändrade betalmönster
- kartlägga vilka tjänster och produkter och geografiska områden där kontanter spelar en särskild roll, inbegripet vid fredstida krissituationer, höjd beredskap och ytterst krig
- vid behov överväga åtgärder för att stärka möjligheten till kontantbetalning och hantering av livsnödvändiga varor (bl.a. dagligvaror och drivmedel)
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag eller förslag till andra åtgärder.

Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2024.

Digitala betaltjänster

EU:s betaltjänstdirektiv, som antogs 2015, är det centrala regelverket för betalningar inom EU och gäller såväl gränsöverskridande betalningar som

betalningar inom medlemsstater i alla unionens valutor. Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser om genomförande av betaltjänster, informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster, ansvar vid obehöriga transaktioner, behandling av personuppgifter och tillträde till betalningssystem. Dessutom innehåller direktivet bestämmelser om tillståndsplikt för tillhandahållande av betaltjänster samt betalningsinstituts och registrerade betaltjänstleverantörers rörelse. Andra kategorier av betaltjänstleverantörer är kreditinstitut och institut för elektroniska pengar. Den senare kategorin regleras i EU:s e-penningdirektiv.

Kommissionen presenterade 2020 ett meddelande om en EU-strategi för massbetalningar (se fakta-PM 2020/21:FPM14). Massbetalningar är ett samlingsnamn på betalningar mellan privatpersoner, företag och myndigheter. De sker i stort antal och utgör merparten av antalet betalningar i ekonomin. Strategin vilar på fyra pelare: ökning av tillgången till digitala betalningslösningar och lösningar för omedelbara betalningar i hela EU, betalningsmarknader som präglas av innovation och konkurrens, effektiva och samverkande betalningssystem och andra stödinfrastukturer samt effektiva betalningar, däribland remitteringar. Som en del i arbetet lade kommissionen i slutet av oktober 2022 fram ett förslag till förordning om omedelbara betalningar i euro (se fakta-PM 2022/23:FPM18). Förslaget innebär i huvudsak att banker som erbjuder sina kunder traditionella konto-till-konto-betalningar ska erbjuda omedelbara betalningar i euro och att avgiften för en sådan betalning inte ska få överstiga avgiften för en traditionell betalning. Förhandlingar om förslaget pågår på EU-nivå.

Vidare skulle kommissionen enligt strategin göra en översyn av EU:s betaltjänstdirektiv. Översynen genomfördes under 2022 och i juni 2023 presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i regelverket (se fakta-PM 2022/23:FPM118). Förslaget innebär i huvudsak att centrala bestämmelser i EU:s betaltjänstdirektiv förs över till en EU-förordning. Det handlar bl.a. om bestämmelser om genomförande av betaltjänster, informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster och tillträde till betalningssystem. Övriga bestämmelser i EU:s betaltjänstdirektiv och motsvarande bestämmelser i EU:s e-penningdirektiv förs över till ett nytt EU-direktiv. Det handlar i huvudsak om bestämmelser om tillståndsgivning och tillsyn. Förhandlingar om förslagen pågår på EU-nivå.

Reglering av kryptotillgångar

I september 2020 presenterade kommissionen, inom ramen för strategin för digitalisering av finanssektorn, ett förslag till förordning om marknader för kryptotillgångar, den s.k. Micaförordningen (se fakta-PM 2020/21:FPM13 och fakta-PM 2020/21:FPM15). Syftet med förordningen är att skapa en enhetlig reglering för kryptotillgångar och den omfattar både utgivning av kryptotillgångar och tillhandahållande av kryptotillgångstjänster. Micaförordningen antogs i juni 2023 och ska tillämpas fr.o.m. den 30 december 2024.

Vissa bestämmelser ska dock tillämpas fr.o.m. den 30 juni 2024, vilket förutsätter vissa lagstiftningsåtgärder i Sverige. En lagrådsremiss lämnades den 29 februari 2024. I remissen föreslås en ny lag om prövning av ärenden enligt Micaförordningen. I den nya lagen anges att FI är behörig myndighet och att inspektionen får ta ut avgifter för prövning av ansökningar och anmälningar enligt Micaförordningen. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 30 juni 2024.

En digital centralbanksvaluta

I Betalningsutredningens slutbetänkande Staten och betalningarna (SOU 2023:16) behandlas frågan om behovet av att Riksbanken ger ut en digital centralbanksvaluta. Remisstiden för utredningens förslag gick ut den 31 oktober 2023. I sitt remissvar från november 2023 framhöll Riksbanken bl.a. att lagstiftningen bör förberedas för en e-krona och att den finansiella och digitala inkluderingen bör ökas (dnr 2023-00784).

I juni 2023 presenterade kommissionen ett paket med tre förslag till förordningar som syftar till att ge lagstöd för inrättandet av en digital centralbanksvaluta i euro (se fakta-PM 2022/23:FPM117). Kommissionens övergripande målsättning är att säkerställa medborgares tillgång till centralbankspengar även i en digitaliserad ekonomi samtidigt som kontanternas roll värnas. Förhandlingar om förslagen pågår på EU-nivå.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat flera av de frågor som motionärerna tar upp, senast i betänkande 2022/23:FiU22. Yrkandena avstyrktes då, bl.a. med hänvisning till de lagändringar som trätt i kraft om skyldighet att tillhandahålla kontanttjänster och den nya riksbankslagen. Utskottet hänvisade också till den då pågående Betalningsutredningen och till pågående arbete på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att efterfrågan på kontanter minskar och att utvecklingen mot en minskad kontanthantering har gått snabbt i Sverige jämfört med många andra länder. Det är viktigt att alla i samhället får tillgång till grundläggande betaltjänster. Utskottet vill framhålla dels de lagändringar om skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla betaltjänster som trädde i kraft den 1 januari 2020, dels de bestämmelser i den nya riksbankslagen som innebär att Riksbanken ska bidra till att det finns tillgång till kontanter i betryggande utsträckning i hela Sverige. Vidare konstaterar utskottet att regeringen i januari 2024 gav en utredare i uppdrag att utreda och lämna förslag på insatser som kan stödja privatpersoners, företags och föreningars möjligheter att betala med kontanter där dessa bedöms ha en särskild roll som betalmedel, samt stödja tillgången till kontanttjänster. Bland annat ska utredaren belysa möjligheterna

att betala med kontanter för livsnödvändiga varor (bl.a. dagligvaror och drivmedel) och tillgången till kontantjänster i städer och tätorter samt i gles- och landsbygd. Uppdraget ska redovisas senast den 31 december 2024.

Utskottet konstaterar även att det pågår ett arbete på EU-nivå bl.a. i fråga om digitala betaltjänster, massbetalningar och reglering av kryptotillgångar. Utskottet noterar även det pågående arbetet med en digital centralbanksvaluta i euro.

Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena.

Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier. Utskottet hänvisar till lagstiftning som nyligen trätt i kraft samt till pågående arbete i Regeringskansliet och på EU-nivå.

Jämför reservation 16 (S), 17 (V) och 18 (MP).

Motionerna

I partimotion 2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) anför motionärerna att för att besegra den organiserade brottsligheten måste den finansiering som gör att organisationerna kan bedriva sin verksamhet stoppas. Motionärerna anser att arbetet mot penningtvätt bör prioriteras (yrkande 54). Vidare bör ett förbud för vissa näringsidkare att ta emot kontanta betalningar som överstiger ett visst belopp utredas, liksom en beloppsgräns för kontantinsättningar i insättningsautomater (yrkandena 52 och 53).

I kommittémotion 2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4 konstateras att bedrägerier alltmer används av gängkriminella för att finansiera köp av narkotika och vapen. Det går snabbt att genomföra digitala transaktioner och det finns enligt motionärerna ett behov av att försvåra bedrägerier. Mot bakgrund av detta förordar motionärerna en skyldighet för bankerna att erbjuda en fördröjning för alla överföringar över ett visst belopp eller till vissa konton.

I kommittémotion 2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76 anför motionärerna att nätbedrägerier ofta är svåra att klara upp och att det förebyggande arbetet därför blir allt viktigare. Motionärerna anser att bankerna måste bli bättre på att ta sin del av ansvaret för att stoppa bedrägerierna. I motion 2023/24:246 av Peder Björk och Malin Larsson (båda S) framhålls att förutsättningarna för ökade krav på banker att förbättra sina kontroller av penningtransaktioner bör ses över för att upptäcka och förhindra kriminell verksamhet. I motion 2023/24:1003 av Adrian Magnusson (S) anser motionären att bankernas ansvar för att uppfylla krav på ersättning vid bedrägerier bör utökas.

I kommittémotion 2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) anför motionärerna att det behövs lagstiftning som innebär att konsumenternas skydd mot bedrägerier på betalningsmarknaden stärks (yrkande 14). Motionärerna anför vidare att befintliga lagar och regler för betaltjänster bör utredas för att säkerställa att de är tillräckliga för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden (yrkande 15). Vidare bör lagstiftningen utvärderas så att konsumenten inte får bära ansvaret för obehöriga uttag, i synnerhet med bank-id, bankdosor och Swish (yrkande 16).

Mikael Larsson (C) anför i motion 2024/24:832 att regeringen inom ramen för EU-samarbetet bör driva på för att inrätta ett övervakningsorgan för illegala penningflöden.

Bakgrund och pågående arbete

Regelverket mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2) betydelsen av fortsatt arbete för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt regeringen har både privat och offentlig sektor ett stort ansvar och under flera år har åtgärder vidtagits respektive föreslagits för att stärka arbetet.

Regelverket om penningtvätt och finansiering av terrorism finns framför allt i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och i lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän (registerlagen). Lagstiftningen genomför det fjärde penningtvättsdirektivet i svensk rätt, liksom de tilläggsdirektiv som antagits och som även kallas det femte penningtvättsdirektivet (prop. 2018/19:150, bet. 2019/20:FiU15, rskr. 2019/20:38). Det femte penningtvättsdirektivet syftar till att förbättra regelverket i fråga om den ökade användningen av nya tekniska tjänster och risker kopplade till virtuella valutor.

Penningtvättslagen omfattar bl.a. fysiska eller juridiska personer som driver bank- och finansieringsrörelse. Den omfattar också yrkesmässig handel med varor, om det kan antas att det i verksamheten eller i en del av verksamheten genomförs eller kommer att genomföras transaktioner, enstaka eller sådana som kan antas ha samband, som innebär att ett utbetalt eller mottaget belopp i kontanter uppgår till motsvarande 5 000 euro eller mer. En verksamhetsutövare som omfattas av lagen ska bl.a. göra en allmän riskbedömning av hur den egna verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, göra en riskbedömning av sina kunder (kundens riskprofil) och även identifiera och ha god kännedom om sina kunder (kundkännedom).

I juni 2022 överlämnade regeringen en proposition med förslag om samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Förslagen innebär bl.a. att brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och kreditinstitut ska få samverka i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt. I samverkan ska en deltagare vara skyldig att lämna uppgifter till en annan deltagare trots sekretess eller tystnadsplikt. Riksdagen ställde sig bakom

regeringens förslag (prop. 2021/22:251, bet. 2022/23:FiU15, rskr. 2022/23:33). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023. Förslagen baseras på den utredning (dir. 2019:80, SOU 2021:42) som regeringen tillsatte efter ett tillkännagivande från riksdagen om att regeringen snarast skulle utreda vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas för att stärka arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism (bet. 2018/19:FiU42, rskr. 2018/19:291).

Vidare överlämnade regeringen i juni 2023 en proposition med förslag om förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut. Förslagen syftar till att motverka penningtvätt bl.a. genom att den som bedriver valutaväxling eller annan finansiell verksamhet ska registrera sig och att det införs ett allmänt lämplighetskrav för den som bedriver sådan verksamhet. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (prop. 2022/23:124, bet. 2023/24:FiU7, rskr. 2023/24:60). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2024.

Ytterligare åtgärder på EU-nivå

Yrkesmässig förvaltning eller handel med kryptotillgångar omfattas av penningtvättslagen. I juli 2021 lämnade kommissionen förslag på lagstiftning som syftar till att förbättra EU:s system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (se fakta-PM 2020/21:FPM146). Förslaget, som omfattar fyra separata rättsakter, innebär att den administrativa regleringen av bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism i EU utvecklas genom att

- bestämmelser från det gällande penningtvättsdirektivet justeras och i stor utsträckning överförs till en förordning
- den befintliga regleringen av information som ska åtfölja överföringar av medel utsträcks till att även omfatta överföringar av kryptotillgångar
- en ny EU-myndighet bildas med uppgifter som rör tillsyn samt samordning av medlemsstaternas finansunderrättelseenheter.

I juli 2023 antogs nya regler om information som ska åtfölja överföringar av kryptotillgångar och i december 2023 kom rådet och Europaparlamentet överens om bildandet av en ny EU-myndighet, Myndigheten för bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering (Amla). I januari 2024 nådde rådet och Europaparlamentet en preliminär överenskommelse om justering och överföring av bestämmelser från det gällande penningtvättsdirektivet till en förordning.

Med anledning av EU:s lagstiftningspaket gav regeringen i juni 2022 en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag till de författningsändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till ändringarna i regelverket (dir. 2022:76). I slutet av mars 2023 beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv som innebär att utredningens förslag så långt som möjligt ska utformas så att den ideella

sektorn värnas vid tillämpningen av reglerna (dir. 2023:49). Uppdraget ska redovisas senast den 31 augusti 2024.

I juni 2023 presenterade kommissionen ett förslag om ändring i regelverket för betaltjänster (se fakta-PM 2022/23:FPM118). Vid sidan av de föreslagna förändringar som beskrivs ovan (se s. 14) finns även flera nyheter i syfte att bekämpa bedrägerier på betalningsmarknaden. Bland annat föreslås ett nytt krav på betaltjänstleverantörer att använda sig av s.k. transaktionsmonitorering och en möjlighet för betaltjänstleverantörer att utbyta uppgifter med varandra för att kunna upptäcka och motverka bedrägerier. Förhandlingar om förslagen pågår på EU-nivå.

Stark kundautentisering vid fakturabetalningar online

En betaltjänstleverantör, t.ex. ett kreditinstitut, ska tillämpa stark kundautentisering när betalaren loggar in på sitt betalkonto online, initierar en elektronisk betalningstransaktion eller genomför någon åtgärd på distans som kan innebära en risk för svikligt förfarande eller andra former av missbruk. Kravet kan uppnås på olika sätt, t.ex. genom användning av e-legitimation eller bankdosa, och har sedan det infördes medfört att bedrägerier vid betalningar vid e-handel har minskat. I oktober 2022 överlämnade regeringen en proposition med förslag om att stark kundautentisering även ska gälla vid fakturabetalningar online. Förslaget syftar till att minska risken för att konsumenter drabbas av bedrägerier i samband med krediter vid e-handel. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag (prop. 2022/23:9, bet. 2022/23:FiU18, rskr. 2022/23:48). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Bankbedrägerier och Konsumentombudsmannen

I 5 kap. lagen (2010:751) om betaltjänster finns bestämmelser om obehöriga transaktioner, betaltjänstleverantörers skyldighet att återställa kontot och kontohavarens ansvar. I juni 2022 kom en dom från Högsta domstolen (HD) som handlade om bedrägeri kopplat till bank-id och som innebar att en konsument fick ersättning av en bank för obehöriga transaktioner som gjorts från konsumentens konto (T 4623-21). En konsument lämnade till följd av ett bedrägeri ut koden till sitt bank-id och svarskoder från sin bankdosa. Agerandet möjliggjorde flera transaktioner från konsumentens konto. HD ansåg att omständigheterna var sådana att konsumentens handlande var grovt oaksamt men inte särskilt klandervärt. Enligt domen skulle banken därför i allt väsentligt återställa kontot till den ställning det hade haft om transaktionerna inte hade genomförts. Enligt Konsumentombudsmannen (KO) har HD:s dom påverkat praxis för bankers ansvar vid obehöriga transaktioner, men KO bedömer att domen inte är direkt vägledande för alla typer av bankbedrägerier och att det behövs ytterligare domstolspraxis. För att ytterligare klargöra bankernas ansvar vid bankbedrägerier som drabbar privatpersoner har KO beslutat att bevilja s.k. KO-biträde till en person i en

rättsprocess mot en bank, och lämnade i december 2023 in en stämningsansökan vid Stockholms tingsrätt.

Ytterligare arbete för att förhindra bankbedrägerier

I Regeringskansliet har ett särskilt samarbete mellan Justitiedepartementet och Finansdepartementet påbörjats för att ta ett samlat grepp om lagstiftningen och de formella regler som finns för att förhindra att kriminella får tillgång till betalningssystemen. Vidare höll regeringen i februari 2024 ett möte med företrädare för de sex största bankerna i Sverige, Svenska Bankföreningen och polisen för att stärka arbetet mot bedrägerier som riktar sig mot äldre. Enligt regeringen kommer bankerna att återkomma med information om vad de själva gör och avser att göra för att förhindra bedrägerier, vad de gemensamt vill göra och även vad de anser att andra parter bör göra.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden om penningtvätt, senast i betänkandena 2020/21:FiU22 och 2022/23:FiU22. Yrkandena avstyrktes, bl.a. med hänvisning till genomförda lagändringar som syftar till att förstärka regelverket och till pågående förhandlingar på EU-nivå. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Utskottet framhåller betydelsen av fortsatt arbete för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Både privat och offentlig sektor har ett stort ansvar i detta arbete, och utskottet välkomnar att flera åtgärder har vidtagits respektive föreslagits för att stärka arbetet. Bland annat trädde lagändringar i kraft den 1 januari 2023 som innebär att brottsbekämpande myndigheter, tillsynsmyndigheter och kreditinstitut ska få samverka i syfte att förebygga, förhindra eller upptäcka penningtvätt. Vidare gäller sedan den 1 januari 2024 förstärkt reglering av valutaväxlare och andra finansiella institut som syftar till att motverka penningtvätt. På EU-nivå bedrivs ett omfattande arbete för att förbättra EU:s system för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Utskottet ser allvarligt på de bankbedrägerier som bl.a. riktas mot äldre. Utskottet välkomnar det ytterligare arbete som inlettts för att förhindra bankbedrägerier och att bankerna deltar i det arbetet. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena.

En hållbar finansmarknad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en hållbar finansmarknad. Utskottet hänvisar till pågående arbete såväl på nationell nivå som på EU-nivå.

Jämför reservation 19 (MP).

Motionerna

I partimotion 2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60 förordas åtgärder för att främja en grön finansmarknad i syfte att öka takten i klimatomställningen. Även i kommittémotion 2023/24:1519 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 16 förordas åtgärder för att främja en grön finansmarknad i syfte att öka takten i omställningen. Motionärerna anser även att Sverige ska ta vara på sitt inflytande i EU när det gäller klimatpolitik och fortsätta att driva på för integrering av hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen (yrkande 22).

Katarina Luhr m.fl. (MP) anser i kommittémotion 2023/24:903 yrkande 36 och 37 att klimatanpassning måste stärkas i finansiella ramverk och analyser. Företag i den finansiella ekonomin måste enligt motionärerna integrera klimatrelaterade fysiska risker och klimatanpassning i sin verksamhet. Motionärerna anser att relevanta myndigheter bör ges i uppdrag att föreslå hur finanssektorns arbete med klimatrelaterade risker ska säkras.

I kommittémotion 2023/24:372 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 9 anför motionärerna att regeringen ska verka för att svensk produktion av torv ska klassas som förnybar inom EU:s taxonomi för hållbara investeringar. Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:2068 yrkande 51 att regeringen bör ges i uppdrag att inte godkänna EU:s taxonomi för hållbara investeringar om inte skogsbruk så som det bedrivs i Sverige accepteras som en hållbar näring.

I motion 2023/24:793 av Mathias Tegnér och Markus Kallifatides (båda S) anser motionärerna att det finns ett behov av att utreda införandet av en statlig grön investeringsbank för att tillhandahålla billigt och långsiktigt kapital för offentliga och privata investeringar för klimatomställningen.

Bakgrund och pågående arbete

Arbetet med hållbarhet och det finansiella systemet

I budgetpropositionen för 2024 anför regeringen att det finansiella systemet har en viktig roll i omställningen till en hållbar ekonomi. Det finns enligt regeringen en insikt bland finansiella företag om de finansiella effekter som följer av omställningen och klimatförändringarna. Klimatrelaterade finansiella risker integreras i allt större utsträckning i de finansiella företagens

verksamheter. En förutsättning för det är enligt regeringen tillgång till relevant, tillförlitlig och jämförbar information om företags hållbarhetsarbete och effekter på hållbarhetsfaktorer. Regeringen konstaterar även att det pågår ett omfattande regleringsarbete på EU-nivå för att det finansiella systemet i ännu större utsträckning ska kunna bidra till en hållbar utveckling. Arbetet syftar till att omdirigera kapitalflöden för att nå en hållbar och inkluderande tillväxt, integrera hållbarhet i riskhanteringen och främja transparens och långsiktighet på finansmarknaden och i ekonomin. Regeringen konstaterar vidare att den svenska marknaden för grön finansiering fortsätter att växa. Mätt som den totala volymen utgivna gröna obligationer och utgivna gröna lån ökade grön finansiering under 2022. För icke-finansiella företag uppgick gröna obligationer och gröna lån till ca 153 miljarder kronor, en ökning med ca 50 procent jämfört med 2021. För kommunerna, regionerna och staten var motsvarande belopp ca 20 miljarder kronor, vilket dock var ungefär hälften så mycket som 2021. Vidare föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2024 en ändring av målen för utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning. I de nya målen förtydligas bl.a. att de finansiella företagen i praktiken medverkar till att nå en hållbar utveckling (prop. 2023/24:1 utg.omr. 2, bet. 2023/24:FiU2, rskr. 2023/24:111).

Sedan 2019 omfattar FI:s övergripande uppdrag också ett ansvar för att arbeta för att det finansiella systemet bidrar till en hållbar utveckling. I regleringsbrevet för 2022 fick FI i uppdrag att ta fram en strategi för hur myndigheten utifrån befintligt regelverk ska arbeta för att motverka grönmålning av finansiella produkter inom sitt verksamhetsområde. Uppdraget redovisades i december 2022 i form av en strategi för att motverka grönmålning (dnr 22-32389). FI lade i december 2022 även fram rapporten Färdplan för en hållbar finansmarknad som beskriver tre övergripande mål som myndigheten kommer att verka för fram till 2025 (dnr 22-32466). Målen är god tillgång till relevant, jämförbar och tillförlitlig hållbarhetsrelaterad information, högt förtroende för en hållbar finansmarknad samt motståndskraft mot hållbarhetsrisker i det finansiella systemet.

Arbetet på EU-nivå för att finansiera omställningen till en hållbar finansmarknad

I mars 2018 presenterade kommissionen en handlingsplan för finansiering av hållbar tillväxt. Handlingsplanen var ett av flera initiativ inom ramen för kapitalmarknadsunionen och innehåller åtgärder för att främja hållbara investeringar och en hållbar finansmarknad inom EU. Ytterligare åtgärder presenterades i maj 2018 (se fakta-PM 2017/18:FPM63 och fakta-PM 2017/18:FPM123). I december 2019 presenterade kommissionen en ny tillväxtstrategi, den europeiska gröna given (se fakta-PM 2019/20:FPM13). Inom ramen för tillväxtstrategin aviserade kommissionen en förnyad strategi för hållbar finansiering. Strategin lades fram i juli 2021 och omfattar arbete inom fyra huvudområden: finansiering av omställningen till en hållbar

ekonomi, ett mer inkluderande ramverk för hållbar finansiering, den finansiella sektorns motståndskraft och bidrag till hållbarhet samt den globala ambitionsnivån (se fakta-PM 2020/21:FPM128). Finansutskottet behandlade under 2023 kommissionens förslag till förordning om hållbarhetsbetyg eller ESG-betyg (se fakta-PM 2022/23:FPM109). Hållbarhetsbetyg avser här företags och finansiella produkters risker och påverkan när det gäller miljömässiga, sociala och styrningsmässiga aspekter (ESG – environmental, social and governance). Förslaget är en del av strategin för hållbar finansiering. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i september 2023 och beslutade att det var i linje med subsidiaritetsprincipen (prot. 2022/23:1). Utskottet överlade med regeringen om förslaget i september 2023 och det fanns stöd för regeringens ståndpunkt som i huvudsak gav stöd till kommissionens förslag (prot. 2022/23:4). Förslaget förhandlas på EU-nivå.

EU:s gröna taxonomiförordning

EU:s gröna taxonomiförordning innehåller verktyg för att klassificera miljömässigt hållbara verksamheter när det gäller investeringar och finansiella produkter. I delegerade akter till förordningen finns tekniska granskningskriterier som ska vara uppfyllda för att verksamheten ska anses vara miljömässigt hållbar. Sverige röstade nej till förordningen på grund av hanteringen av hållbart skogsbruk och det nationella självbestämmandet över skogsfrågor. Förordningen antogs dock i juni 2020 och började tillämpas den 1 januari 2022 när det gäller förordningens klimatrelaterade mål.⁴ I juni 2023 antog kommissionen en delegerad akt för de övriga målen och en ändrad delegerad akt för de klimatrelaterade målen. Sverige invände mot de delegerade akterna, som dock började gälla den 1 januari 2024. Finansutskottet överlade senast med regeringen om de delegerade akterna i september 2023 (prot. 2023/24:4).

I december 2021 beslutade riksdagen om lagstiftningsåtgärder med anledning av taxonomiförordningen (prop. 2021/22:11, bet. 2021/22:FiU15, rskr. 2021/22:78). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2022 och innebär bl.a. tydligare krav på vilken information finansmarknadsaktörer ska lämna i exempelvis informationsbroschyrer och årsberättelser och vissa större företag ska lämna i årsrapporter. Lagändringarna behandlar inte frågan om vad som ska anses vara miljömässigt hållbart.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden, senast i betänkande 2022/23:FiU22. Utskottet hänvisade till pågående arbete med att främja en hållbar finansmarknad såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Även ett liknande yrkande om EU:s gröna taxonomiförordning behandlades i

⁴Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/852 av den 18 juni 2020 om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar och om ändring av förordning (EU) 2019/88.

betänkande 2022/23:FiU22. Yrkandet avstyrktes bl.a. med hänvisning till att Sverige röstat nej till förordningen och att Sverige invänt mot flera av de delegerade akter som antagits. Riksdagen biföll utskottets förslag.

Utskottets ställningstagande

Det finansiella systemet har en viktig roll i omställningen till en hållbar ekonomi, och utskottet konstaterar att det pågår ett omfattande arbete på detta område såväl på nationell nivå som på EU-nivå. Det finns en insikt bland finansiella företag om de finansiella effekter som följer av omställningen och klimatförändringarna och klimatrelaterade finansiella risker integreras i allt större utsträckning i de finansiella företagens verksamheter. En förutsättning för det är tillgång till relevant, tillförlitlig och jämförbar information om företags hållbarhetsarbete och effekter på hållbarhetsfaktorer. Vidare omfattar FI:s övergripande uppdrag ett ansvar för att arbeta för att det finansiella systemet bidrar till en hållbar utveckling. Utskottet vill även framhålla att det i de nya målen för utgiftsområde 2 i statens budget bl.a. förtydligas betydelsen av att de finansiella företagen i praktiken medverkar till att nå en hållbar utveckling. Utskottet konstaterar att Sverige röstade nej till EU:s gröna taxonomiförordning med anledning av hanteringen av hållbart skogsbruk och det nationella självbestämmandet över skogsfrågor. Sverige har även invänt mot de delegerade akter till förordningen som rör de klimatrelaterade målen liksom de som rör miljömålen. Mot denna bakgrund avstyrks motionsyrkandena.

Reservationer

1. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (S)

av Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S), Joakim Sandell (S) och Anna Vikström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2637 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 11 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1,

bifaller delvis motion

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 22 och

avslår motionerna

2023/24:409 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2023/24:459 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2023/24:1207 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 6,

2023/24:2321 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) yrkande 12,

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22,

2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3 och

2023/24:2518 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Hushållen pressas allt hårdare av höjda räntor samtidigt som bankernas vinster har rusat. I dag betalar konsumenten ett högt pris om han eller hon vill sänka sin riske exponering genom att binda lån på längre räntebindingstider. För att stärka konsumenternas ställning och rörlighet på bolånemarknaden och stärka de ekonomiska incitamenten för längre räntebindingstider bör regeringen tillsätta en utredning som går igenom olika förslag, bl.a. en reform av systemet med ränteskillnadsersättning i syfte att göra det mindre kostsamt att lösa eller amortera lån i förtid. Utredningen bör väga fördelarna ur ett konsumentperspektiv mot potentiella risker för den finansiella stabiliteten.

Inträdet på bostadsmarknaden är för många förenat med stora svårigheter. Det handlar inte enbart om unga, tröskeln är ofta hög också för många andra som önskar ta steget till en egen bostad. Och många gånger är köpet av en bostadsrätt i praktiken det enda sättet att skaffa sig en egen bostad. Ett statligt startlån skulle underlätta att komma in på den ägda bostadsmarknaden genom att korta tiden som behövs för att spara ihop tillräckligt eget kapital till den

kontantinsats som krävs. Det skulle också minska behovet av blankolån för att finansiera kontantinsatsen.

2. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (V)

av Ida Gabrielsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:1207 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 6 och

2023/24:2321 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) yrkande 12 och

avslår motionerna

2023/24:409 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2023/24:459 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 22,

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22,

2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3,

2023/24:2518 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2637 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 11 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige har mycket strama kreditrestriktioner för bolån, och den sammantagna effekten av dessa är mycket påtaglig för många bolånekunder. Dessutom försvårar kraven påtagligt för förstagångsköpare att ta sig in på bolånemarknaden. När nu räntorna och priserna stiger blir situationen än mer pressad. Regeringen bör därför skyndsamt genomföra en samlad översyn av de kreditrestriktioner som är riktade mot de svenska bolånetagarna.

Vidare behövs en ändring av kapitaltäckningskraven i FI:s allmänna råd för tjänstepensionsföretag så att omfattningen av bostadskrediter som inte kräver kapitaltäckning hos försäkringsbolagen ska utvidgas och omfatta krediter till bostadsrättsföreningar och hyresfastigheter. Det skulle öppna för nya investerare i bostadssektorn.

3. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22 och
avslår motionerna

2023/24:409 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,

2023/24:459 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4,

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 22,

2023/24:1207 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 6,

2023/24:2321 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) yrkande 12,

2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3,

2023/24:2518 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2,

2023/24:2637 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 11 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

När det gäller möjligheten att spara och få tillgång till kapital finns det modeller i andra länder som är värda att utvärdera. Ett exempel är det tyska Bausparsystemet, som utformats för människor med små och normala inkomster och som kan liknas vid ett sparande som resulterar i ett garanterat lånelöfte. Om sparplanen följs innebär ett sådant sparande vetskap om att man inom en viss tid kommer att ha möjlighet att köpa en bostad. Sparformen leder också till att bostäder byggs. Det behövs justeringar av lagstiftningen som gör det möjligt för fler att långsiktigt spara till ett eget boende.

4. Makrotillsyn och bolånemarknaden, punkt 2 (MP)

av Janine Alm Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 22,
bifaller delvis motion

2023/24:2637 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 11 och avslår motionerna
2023/24:409 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
2023/24:459 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4,
2023/24:1207 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V) yrkande 6,
2023/24:2321 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V) yrkande 12,
2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 22,
2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1–3,
2023/24:2518 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2 samt
2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 1.

Ställningstagande

I april 2022 överlämnade utredningen Startlån till förstagångsköpare av bostad sitt betänkande till regeringen. Utredningen hade i uppdrag att utreda och lämna förslag på åtgärder för att underlätta för hushåll som för första gången ska köpa en bostad. Förslaget har remitterats och bereds i Regeringskansliet. Jag vill understryka att det finns ett behov av startlån för förstagångsköpare för att fler ska ha ekonomisk möjlighet att komma in på bostadsmarknaden.

5. Det andra amorteringskravet, punkt 3 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Charlotte Quensel (SD), David Perez (SD) och Mattias Eriksson Falk (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:455 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och

avslår motion

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi vill se en långsiktigt hållbar bostadspolitik och en sund amorteringskultur med genomtänkta kreditrestriktioner. En målsättning bör vara att alla som vill ska kunna äga sitt hem. Finansinspektionens återkommande slutsats i bolånerapporterna är att hushållen har en bra motståndskraft mot prisfall, räntehöjningar och inkomstbortfall. Samtidigt drabbar det andra amorteringskravet unga vuxna och ensamstående i högre utsträckning än andra grupper. Många tvingas då i stället ut på en osäker andrahandsmarknad, alternativt att tacka nej till jobberbjudanden i storstadsregionerna. Därför anser vi att det

andra amorteringskravet bör avskaffas till dess att det konstaterats vara utformat på ett ändamålsenligt sätt.

6. Det andra amorteringskravet, punkt 3 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 21 och
avslår motion

2023/24:455 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD).

Ställningstagande

Amorteringskrav och andra kreditrestriktioner har gjort det avsevärt svårare för många människor att köpa en egen bostad. I delar av landet med utbredd brist på hyresrätter är ägandet en av få realistiska vägar till ett boende. För den som är ny i Sverige, ung, nyligen separerad eller ensamstående är det i dag svårt att få bostadslån, även med en normal inkomst. För att förenkla inträdet på bostadsmarknaden bör därför det skärpta amorteringskravet slopas.

7. SBAB, punkt 4 (S)

av Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S),
Joakim Sandell (S) och Anna Vikström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 2 och
avslår motion

2023/24:2107 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M)
yrkande 3.

Ställningstagande

Konkurrensen på den svenska bankmarknaden måste stärkas. Staten bör använda SBAB på ett mer effektivt sätt för att öka konkurrensen på

bolånemarknaden. SBAB:s uppdrag bör ändras till att genom en effektiv verksamhet bidra till mångfald, konkurrens och prispress på marknaden för bolån. Vidare bör SBAB:s avkastningskrav utredas i syfte att förbättra konkurrensförhållandena på bolånemarknaden.

8. Hushållens tillgångar och skulder, punkt 5 (S, MP)

av Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S), Janine Alm Ericson (MP), Joakim Sandell (S) och Anna Vikström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2638 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 2 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 3 och

avslår motionerna

2023/24:411 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 3 och

2023/24:1735 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 2.

Ställningstagande

Den nya ekonomiska verkligheten, med hög inflation och avmattning i den reala ekonomin samtidigt, ställer nya krav på såväl penning- som finanspolitiken. Riksbankens och regeringens möjligheter att bedriva en välavvägd politik begränsas dock av avsaknaden av statistik över hur hushållens tillgångar och skulder fördelas. Riksdagen beslutade 2019 i bred enighet om ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning för att möjliggöra insamlandet av sådan statistik. Utredningen överlämnades till regeringen i november 2022. Det är angeläget att statistik över hushållens tillgångar och skulder börjar samlas in så snart som möjligt.

Utredningen om åtgärder för att motverka riskfylld kreditgivning och överskuldssättning hade bl.a. i uppdrag att föreslå ett system för skuldregister. Uppdraget redovisades i juli 2023 och innehöll många förslag till åtgärder som det nu är viktigt att gå vidare med. Ett konkret förslag är att inrätta ett särskilt skuld- och kreditgivningsregister. Det skulle vara ett kraftfullt verktyg för att säkerställa att de som beviljas lån också har förmåga att betala tillbaka. Ett sådant register bör därför införas.

9. Kreditupplysning och inkassoverksamhet, punkt 6 (SD)

av Oscar Sjöstedt (SD), Charlotte Quensel (SD), David Perez (SD) och Mattias Eriksson Falk (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:458 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) och
avslår motionerna
2023/24:1661 av Mathias Tegnér och Alexandra Völker (båda S) yrkande 2,
2023/24:1735 av Robert Hannah m.fl. (L) yrkande 5,
2023/24:2190 av Mats Green och Anna af Sillén (båda M) och
2023/24:2390 av Cecilia Engström (KD).

Ställningstagande

Vid ansökan om lån hos flera banker, t.ex. i syfte att få ned räntan, registreras lika många kreditupplysningar. Det kan tolkas som att låntagaren planerar att ta flera olika lån oavsett om de kvitteras ut eller inte, vilket i sin tur sänker kreditvärdigheten hos den som ansöker om lånet. Systemet är legitimt i sig för att bankerna ska kunna göra väl avvägda riskbedömningar. Det kan dock ifrågasättas hur länge omfrågeuppgifter ska lagras. Regelverket behöver moderniseras så att det inte utesluter individer med en sund privatekonomisk ställning. Om konsumenterna får större flexibilitet att jämföra bankernas erbjudanden, utan att riskera sänkt kreditvärdighet, skulle också konkurrens-situationen förbättras. Vi anser därför att regeringen bör utreda om omfrågeuppgifter enligt kreditupplysningslagen som rör privatpersoner ska gallras efter en kortare tidsperiod än tolv månader.

10. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 7 (S)

av Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S), Joakim Sandell (S) och Anna Vikström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1852 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S) och avslår motionerna
 2023/24:315 av Malin Danielsson (L),
 2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 15,
 2023/24:946 av Kristoffer Lindberg (S),
 2023/24:1290 av Hanna Westerén (S),
 2023/24:1810 av Anders W Jonsson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C),
 2023/24:1813 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),
 2023/24:1814 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),
 2023/24:1834 av Dzenan Cisija (S),
 2023/24:1977 av Ida Karkiainen m.fl. (S),
 2023/24:2197 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2023/24:2259 av Sten Bergheden (M),
 2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 38,
 2023/24:2488 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3,
 2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och
 2023/24:2614 av Malin Björk m.fl. (C).

Ställningstagande

Sverige har stora och växande regionala skillnader, vilket blir alltmer dramatiskt för de som bor på landsbygden. De stora bankerna koncentreras till de stora städerna och regionala centralorter. När bankerna stänger ned kontoren på landsbygden har det många gånger inneburit att investeringsförutsättningarna försämrats. Nedstängningarna av banker på landsbygden medför att allt färre har kunskap om förutsättningarna för att starta och driva ett företag där. Det skadar inte minst byggföretag, handeln, åkerier och jord- och skogsbrukets entreprenörer. Vad som behövs är en politik för en bank- och finansmarknad som är lokalt förankrad, en bank som har sina rötter lokalt och inte i Stockholm. Regeringen bör utreda hur Statens servicecenter kan medverka till att möjliggöra mötesplatser mellan finansservice och lokala aktörer i småkommuner utan fysiskt bankkontor.

11. Struktur och konkurrens på bank- och finansmarknaden, punkt 7 (MP)

av Janine Alm Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 38 och avslår motionerna
2023/24:315 av Malin Danielsson (L),
2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 15,
2023/24:946 av Kristoffer Lindberg (S),
2023/24:1290 av Hanna Westerén (S),
2023/24:1810 av Anders W Jonsson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C),
2023/24:1813 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),
2023/24:1814 av Elisabeth Thand Ringqvist (C),
2023/24:1834 av Dzenan Cisija (S),
2023/24:1852 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S),
2023/24:1977 av Ida Karkiainen m.fl. (S),
2023/24:2197 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2023/24:2259 av Sten Bergheden (M),
2023/24:2488 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C) yrkandena 1–3,
2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD) yrkande 4 och
2023/24:2614 av Malin Björk m.fl. (C).

Ställningstagande

Det finansiella systemet stöds av en infrastruktur koncentrerad till ett fåtal aktörer. Banksektorn är koncentrerad till ett mindre antal stora aktörer med likartade affärsmodeller. Både bankerna och infrastrukturföretagen är nära sammanlänkade. Det innebär att problem hos en aktör snabbt kan spridas till andra. Funktionaliteten i det finansiella systemet och underliggande infrastrukturer behöver kunna upprätthållas även vid fredstida kriser samt under höjd beredskap och då ytterst i krig. Grundläggande ekonomiska transaktionsmöjligheter måste alltid kunna upprätthållas genom tillgång till kontanter, alternativa betalningsmedel eller någon form av statliga krediter. Förberedelser som syftar till att upprätthålla det finansiella systemets grundläggande funktionalitet även vid allvarliga störningar behöver vara välövade så att vi vet att de fungerar i både kris och krig. De statliga myndigheterna behöver fortsätta arbetet med att stärka beredskapen för dessa uppgifter. Det har blottlagts känsligheter inom betalningssystemet, och det måste följas upp.

12. **Transparens och likviditet på finansmarknaden, punkt 8 (SD)**

av Oscar Sjöstedt (SD), Charlotte Quensel (SD), David Perez (SD) och Mattias Eriksson Falk (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:457 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1–4 och

2023/24:460 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Handel och en öppen marknad är centralt för en väl fungerande finansiell marknad. En väl fungerande aktiemarknad är beroende av öppenhet, investeringsmönster och aktörers riskbenägenhet. Blankningspositioner är viktig information för marknaden och investerare. Gällande regler gör att alla blankningsinnehav över en tiondels procent av aktiekapitalet behöver redovisas hos FI och vid en halv procents innehav av aktiekapitalet har FI en skyldighet att offentliggöra innehavet. Det kan ifrågasättas om gränsen för anmälningsplikt för blankningspositioner är på en rimlig nivå. På sikt bör regeringen också verka för att offentliggöra innehavet av blankningspositioner. Vi anser vidare att det behövs en utredning om hur marknadsmissburksförordningen bättre kan genomföras under det befintliga regelverket, liksom hur offentliggörandet av insiderinformation kan tydliggöras.

Under inledningen av covid-19-pandemin fick vi se stora fall på världens börser. Många företagsobligationsfonder tvingades tillfälligt att stänga för uttag på grund av bristfällig likviditet. Det är problematiskt för det svenska småspararkollektivet att offentliga nyckeltal i fråga om illikvida tillgångar är svåra att hitta. Det finns exempel på fonder som marknadsförts som säkra placeringsalternativ med hög likviditet, trots att de i realiteten ägt en hög andel high yield-obligationer, dvs. obligationer med hög avkastning men också med hög kreditrisk. Därför menar vi att likviditetsrisken i form av andelen illikvida tillgångar uttryckligen och öppet ska anges i exempelvis ett fondfaktblad. Vidare bör Sverige på EU-nivå verka för en översyn av UCITS-regelverket, där en utvärdering av ett tak för illikvida tillgångar bör vara i fokus.

13. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 9 (S)

av Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S), Joakim Sandell (S) och Anna Vikström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5 och avslår motionerna

2023/24:159 av Erik Hellsborn (SD),

2023/24:261 av Ann-Christine Frohm Utterstedt (SD),

2023/24:413 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) yrkande 34,

2023/24:456 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD),

2023/24:692 av Rebecka Le Moine (MP),

2023/24:1843 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S),

2023/24:2122 av Saila Quicklund (M),

2023/24:2426 av Torsten Elofsson (KD),

2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 9, 11 och 12 samt

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 67.

Ställningstagande

Digitaliseringen av betalningar har gått snabbt i Sverige, och allt färre betalningar sker kontant. Det finns flera fördelar med att allt fler transaktioner sker digitalt i dag. Samtidigt medför det en sårbarhet för samhället. Kontanter är viktiga ur ett beredskapsperspektiv. Därtill är möjligheten att använda kontanter särskilt viktig för vissa grupper i samhället, som inte har samma möjligheter att använda digitala betalningsmedel och som är mer utsatta för bedrägerier. Mot bakgrund av detta och de förslag som lämnas av Betalningsutredningen bör det skyndsamt tillsättas en utredning om möjligheten att utvidga kravet på att ta emot kontanta betalningar för livsmedel och drivmedel. Utredningen bör lämna förslag som inte medför att verksamheter med små marginaler riskerar att slås ut av kostnaden för kontanthantering eller omöjliggör obemannade butiker på landsbygden.

14. Kontanthantering och betaltjänster, punkt 9 (C)

av Martin Ådahl (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 9, 11 och 12 samt avslår motionerna

2023/24:159 av Erik Hellsborn (SD),

2023/24:261 av Ann-Christine Frohm Utterstedt (SD),

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 34,

2023/24:456 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD),

2023/24:692 av Rebecka Le Moine (MP),

2023/24:1843 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),

2023/24:2122 av Saila Quicklund (M),

2023/24:2426 av Torsten Elofsson (KD),

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5 och

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 67.

Ställningstagande

Med allt fler digitala betalningar och ett allt större beroende av den digitala infrastrukturen för betalningar bör staten säkra att betalningar kan ske genom flera digitala lösningar. FI bör i nära samarbete med Post- och telestyrelsen och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap säkra att robustheten i de digitala system som används för betalningar ökar och når den nivå som samhället behöver. Tillgången till offlinebetalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish bör säkras. Det bör också skapas en öppen infrastruktur för digitala betalningar för att öka transparens och konkurrens samt redundans i det digitala betalningssystemet. Utvecklingen av en e-krona ska fortsätta att drivas aktivt av berörda myndigheter. Nu är det också hög tid att se över regelverk för att underlätta hanteringen av kryptovalutor ur ett konsumentperspektiv.

15. Kontanhantering och betaltjänster, punkt 9 (MP)

av Janine Alm Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 67 och avslår motionerna

2023/24:159 av Erik Hellsborn (SD),

2023/24:261 av Ann-Christine Frohm Utterstedt (SD),

2023/24:413 av Mikael Eskilanderesson m.fl. (SD) yrkande 34,
2023/24:456 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD),
2023/24:692 av Rebecka Le Moine (MP),
2023/24:1843 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlqvist (båda S),
2023/24:2122 av Saila Quicklund (M),
2023/24:2426 av Torsten Elofsson (KD),
2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkandena 9, 11 och 12 samt
2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Att inte kunna få tillgång till kontanter är ett problem på många sätt. När bank efter bank stängde ned sin kontanthantering drabbade det många, inte minst äldre som fortfarande ville göra sina bankärenden på plats och kunna sätta in och ta ut pengar. En del saknar kort, smartmobil och dator eller vill inte eller anser sig inte kunna använda dessa. Det finns en rad andra sammanhang där människor kan bli utestängda om eller när kontanthantering försvinner. Pensionärsorganisationerna har länge lyft denna problematik. Det finns många äldre som inte har några problem med omställning, medan andra har det och känner sig alltmer uteslutna ur samhället. Mot bakgrund av detta bör möjligheten att betala med olika betalningsmedel ses som en rättighet. Att helt gå över till digitala betalningsmedel har dessutom en sårbarhetsproblematik som visat sig i flera sammanhang. Även det kan vara ett bidragande skäl till att hitta lösningar som passar alla.

16. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 10 (S)

av Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S),
Joakim Sandell (S) och Anna Vikström (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4 och
avslår motionerna

2023/24:246 av Peder Björk och Malin Larsson (båda S),

2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 14–16,

2023/24:832 av Mikael Larsson (C),

2023/24:1003 av Adrian Magnusson (S) och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 52–54.

Ställningstagande

Bedrägerier används alltmer av gängkriminella för att finansiera köp av narkotika och vapen. Det går snabbt att genomföra digitala transaktioner och det finns ett behov av att försvåra bedrägerier, inte minst mot grupper eller individer som är särskilt sårbara. För att försvåra bedrägerier bör det införas en skyldighet för bankerna att erbjuda en fördröjning för alla överföringar över ett visst belopp eller vid överföringar till konton som inte är godkända på förhand. Bankerna måste bli bättre på att ta sin del av ansvaret för att stoppa bedrägerierna.

17. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 10 (V)

av Ida Gabrielsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 14–16 och

avslår motionerna

2023/24:246 av Peder Björk och Malin Larsson (båda S),

2023/24:832 av Mikael Larsson (C),

2023/24:1003 av Adrian Magnusson (S),

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76,

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4 och

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 52–54.

Ställningstagande

De senaste åren har det allt oftare larmats om bedrägerier med bank-id. Mer måste göras i form av lagstiftning för att stärka skyddet för konsumenterna mot bedrägerier på betalningsmarknaden. Även befintliga lagar och regler för betaltjänster bör utvärderas för att säkerställa att de är tillräckliga för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden. Lagstiftningen bör också utvärderas i syfte att konsumenten inte ska bära ansvaret för obehöriga uttag, i synnerhet, med bank-id, bankdosor och Swish.

18. Penningtvätt samt bank- och betalningsbedrägerier, punkt 10 (MP)

av Janine Alm Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP) yrkandena 52–54 och avslår motionerna

2023/24:246 av Peder Björk och Malin Larsson (båda S),

2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V) yrkandena 14–16,

2023/24:832 av Mikael Larsson (C),

2023/24:1003 av Adrian Magnusson (S),

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 76 och

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 4.

Ställningstagande

För att besegra den organiserade brottsligheten måste den finansiering som gör att organisationerna kan bedriva sin verksamhet stoppas. Penningtvätt handlar om att dölja sambandet mellan brott och pengar eller annan egendom. Pengar från viss brottslighet, t.ex. narkotikabrott, tvättas för att kunna användas i den legala ekonomin. Genom effektivt myndighetsarbete och skärpta regleringar kan problemen komma åt. Därför bör ett effektivt arbete mot penningtvätt prioriteras. Vidare bör möjligheten att förbjuda vissa näringsidkare (exempelvis lyxbutiker, bilhandlare och plastikkirurger) att ta emot kontanta betalningar som överstiger ett visst belopp utredas, liksom möjligheten att införa en beloppsgräns för kontantinsättningar i insättningsautomater.

19. En hållbar finansmarknad, punkt 11 (MP)

av Janine Alm Ericson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 36 och 37,

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 60 och

2023/24:1519 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkandena 16 och 22 samt avslår motionerna

2023/24:372 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 9,

2023/24:793 av Mathias Tegnér och Markus Kallifatides (båda S) och

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD) yrkande 51.

Ställningstagande

Mot bakgrund av flera större samhällsutmaningar behöver Sverige genomföra en grön samhällsomställning i syfte att möta klimatkrisen och naturkrisen och bygga ett robust samhälle med frihet och trygghet inom planetens gränser. Finansmarknaden spelar en viktig roll i den gröna omställningen. Mer kapital måste kanaliseras mot hållbara verksamheter och bort från det fossila. Därför måste den gröna styrningen av finansmarknaden skärpas för att takten i klimatomställningen ska öka. Företag i den finansiella ekonomin måste integrera klimatrelaterade fysiska risker och klimatanpassning i sin verksamhet. Här kan relevanta myndigheter få i uppdrag att föreslå hur finanssektorns arbete med klimatrelaterade risker ska säkras.

Sverige måste också ta vara på sitt inflytande i EU när det gäller klimatpolitik och fortsätta att driva på för integrering av hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen.

Särskilt yttrande

Verksamheten i Internationella valutafonden 2023, punkt 1 (S, V, MP)

Mikael Damberg (S), Gunilla Carlsson (S), Adnan Dibrani (S), Ida Gabrielsson (V), Janine Alm Ericson (MP), Joakim Sandell (S) och Anna Vikström (S) anför:

Sedan 2017 har arbetet i IMF i allt högre grad präglats av insikten att bristande jämlikhet hindrar den ekonomiska tillväxten och leder till politiska spänningar. Mot den bakgrunden uppmanades regeringar runt om i världen att driva en politik som gör att välståndet når alla. Begreppet ”inkluderande tillväxt” etablerades och rekommendationerna från IMF till världens länder om att öka tillväxten och välståndet fokuserar numera i högre grad på utbildnings-satsningar, reformer för att kvinnor ska komma in på arbetsmarknaden och mer progressiva skattesystem. Sverige har under den tidigare regeringen varit pådrivande i att inkluderande tillväxt och jämställdhet ska främjas i de internationella finansiella institutionernas arbete, i linje med deras mandat, exempelvis genom att anta ambitiösa strategier och mål på området. På samma sätt har den förra svenska regeringen varit aktivt pådrivande för att de finansiella institutionerna ska ha ambitiösa målsättningar på miljö- och klimatområdet.

Vi noterar att den nuvarande regeringens prioriteringar i huvudsak överensstämmer med den tidigare regeringens men att vissa formuleringar kan tolkas som att ett mer passivt, betraktande förhållningssätt etableras. Exempelvis ska Sverige i stället för att aktivt verka för ambitiösa målsättningar på miljö- och klimatområdet nu nöja sig med att välkomna sådana.

Det är fortfarande angeläget att Sverige upprätthåller ett aktivt förhållningssätt i fråga om de globalt verkande finansiella institutionernas arbete med finansiell och monetär stabilitet. Det gäller behovet av inkluderande tillväxt, jämställdhet samt miljö-, klimat- och energifrågor. Arbetet med att stärka låg- och medelinkomstländernas inflytande i takt med att deras andel av världsekonomin ökar måste också fortsätta.

Vidare finns det skäl att rikta kritik mot det svar som regeringen ger på IMF:s bedömning av Sveriges ekonomi. Regeringen underlättar dessvärre inte alls för grön tillväxt, utan försakar och förhindrar industrins omställning och framväxten av de nya jobben. Regeringen saknar även planer och insatser för att på kort sikt bygga ut elproduktionen. Och regeringen har ännu inte uppvisat några ambitioner att upprätta statistik över hushållens skulder och tillgångar. Samtliga dessa punkter är det angeläget att regeringen skyndsamt åtgärdar.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2023/24:63 Redovisning av verksamheten i Internationella valutafonden 2023.

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:159 av Erik Hellsborn (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en uppdatering av lagstiftningen gällande kontanter som betalningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:246 av Peder Björk och Malin Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för ökade krav på banker att förbättra sina kontroller av penningtransaktioner för att upptäcka och förhindra kriminell verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:261 av Ann-Christine Frohm Utterstedt (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontanter alltid ska kunna användas som betalningsmedel i butiker och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:315 av Malin Danielsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur Betalningsutredningens slutsatser avseende privatpersoners rätt till bankkonto kan tillämpas på ideella föreningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:372 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att svensk produktion av torv ska klassas som förnybar inom EU:s taxonomi för hållbara investeringar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:409 av Mikael Eskilander m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ytterligare möjligheter till finansiering av bostadsköp och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra en bolånmodell för unga och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:411 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur ett komplett skuldregister kan införas och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur det kan underlättas för konsumenter att byta bank och hur förfarandet för fullständigt bankbyte via fullmakt kan göras och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kontantplikt ska råda för livsnödvändiga konsumtionsartiklar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:437 av Nadja Awad m.fl. (V):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med lagförslag som innebär att konsumenternas skydd mot bedrägerier på betalmarknaden stärks och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utvärdera befintliga lagar och regler för betaltjänster för att säkerställa att de är tillräckliga för att motverka bedrägerier på betalningsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lagstiftningen bör utvärderas så att konsumenten inte får bära ansvaret för obehöriga uttag (i synnerhet med bank-id, bankdosor och Swish) och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:455 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa det andra amorteringskravet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:456 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning i syfte att säkerställa kontanternas fortlevnad och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:457 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda huruvida gränsen för anmälningsplikt av blankningspositioner är på en rimlig nivå och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen på sikt bör verka för att offentliggöra innehavet av blankningspositioner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur marknadsmissbruksförordningen bättre kan implementeras under befintligt regelverk och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur offentliggörandet av insiderinformation kan tydliggöras och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:458 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda om omfrågeuppgifter enligt kreditupplysningslagen om privatpersoner ska gallras efter en kortare tidsperiod än tolv månader och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:459 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att möjliggöra en ökad amorteringstakt utan att behöva betala ränteskillnadsersättning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för att öka transparensen vid ränteskillnadsersättning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för en generell rätt till byte av säkerhet vid flytt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning för symmetrikrav vid förtida återbetalning av lån och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:460 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fonder öppet och uttryckligen ska ange fondinnehavets andel av illikvida tillgångar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för en utredning om likviditetskrav och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:692 av Rebecka Le Moine (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen uppdraget att ta fram lämpliga åtgärder för att 9 kap. 14 § regeringsformen ska gälla fullt ut för alla svenska pengar som skapas och inte bara sedlar och mynt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:793 av Mathias Tegnér och Markus Kallifatides (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att utreda införande av en statlig grön investeringsbank för att tillhandahålla billigt och långsiktigt kapital för offentliga och privata investeringar för klimatomställningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:832 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om övervakningsorgan för illegala penningflöden och att regeringen ska driva denna fråga inom ramen för EU-samarbetet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:903 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klimatanpassning måste stärkas i finansiella ramverk och analyser och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att relevanta myndigheter bör ges i uppdrag att föreslå hur finanssektorns arbete med klimatrelaterade risker ska säkras och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:946 av Kristoffer Lindberg (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över vilka åtgärder som kan vidtas för att begränsa möjligheten för bankerna att kraftigt öka sina räntenettomarginaler i tider av stigande räntor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:996 av Per Bolund m.fl. (MP):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om startlån för förstagångsköpare och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att främja en grön finansmarknad i syfte att öka takten i omställningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1003 av Adrian Magnusson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka bankers ansvar att uppfylla krav på ersättning vid bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1207 av Malcolm Momodou Jallow m.fl. (V):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kapitaltäckningskrav och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1290 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till bankservice i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1519 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att främja en grön finansmarknad i syfte att öka takten i omställningen och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska, inom EU, fortsatt driva på integrering av hållbarhetsaspekter inom kapitalmarknadsunionen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1661 av Mathias Tegnér och Alexandra Völker (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverk för betalningsanmärkningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1735 av Robert Hannah m.fl. (L):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa ett nationellt skuldregister och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ställa krav på fysiska möten för kreditgivning vid misstanke om ekonomiskt våld och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1810 av Anders W Jonsson och Elisabeth Thand Ringqvist (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utjämna risktagandet i företagande så att kreditvärdigheten inte längre beror på var i landet företaget är beläget och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1813 av Elisabeth Thand Ringqvist (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att införa en regulatorisk sandlåda för finansiella innovationer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1814 av Elisabeth Thand Ringqvist (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Finansinspektionen i uppdrag att främja innovation på den finansiella marknaden och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1834 av Dzenan Cisija (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta både konsumentperspektivet och risken för penningtvätt och brottslighet gällande frågan om tillgång till bankkonton för privatpersoner och organisationer och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1843 av Lars Mejern Larsson och Mikael Dahlgvist (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att trygga tillgången på kontanter samt stärka deras ställning som betalningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1852 av Isak From och Åsa Karlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur Statens servicecenter kan medverka till att möjliggöra mötesplatser mellan finansservice och lokala aktörer i småkommuner utan fysiskt bankkontor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1977 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera en dialog om bankernas närvaro i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2068 av Mattias Eriksson Falk m.fl. (SD):

51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att inte godkänna EU:s taxonomi för hållbara investeringar om inte skogsbruk så som det bedrivs i Sverige accepteras som en hållbar näring och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2107 av Jesper Skalberg Karlsson och Louise Meijer (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att sälja Statens Bostadsfinansieringsaktiebolag och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2122 av Saila Quicklund (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kunders behov av kontanthantering och betaltjänster i lagen om betaltjänster och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2190 av Mats Green och Anna af Sillén (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att utreda villkor för högre krav och förutsättningar för startande och bedrivande av inkassoverksamhet i kampen mot bluffakturor och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2197 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över penningtvättslagen för att möjliggöra för människor att ta sig in i det svenska systemet och skaffa bank-id och bankkonto även utan familjemedlemmar som står bakom en ansökan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2259 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten för personer att öppna bankkonto för barn och ungdomar utan att föräldrarna står för själva kontot och att pengarna dessutom kan låsas till dess att barnet är 18 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2321 av Ilona Szatmári Waldau m.fl. (V):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör genomföra en samlad översyn av de kreditrestriktioner som är riktade mot de svenska bolånetagarna och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2390 av Cecilia Engström (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om ett register kan upprättas hos Finansinspektionen (FI) där de som inte vill att deras personnummer ska användas för kreditgivning kan registrera sig och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2426 av Torsten Elofsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av kontanter som betalningsmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2450 av Emma Berginger m.fl. (MP):

38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en finansiell beredskap och behovet av förberedelser som syftar till att upprätthålla det finansiella systemets grundläggande funktionalitet även vid allvariga störningar och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2455 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om digitala betalningar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra tillgången till offline-betalningar i digitala betalningssystem som t.ex. Swish och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa en öppen infrastruktur för digitala betalningar för att öka transparens och konkurrens samt redundans i det digitala betalningssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2478 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kreditrestriktionerna snarast bör ses över och det skärpta amorteringskravet bör slopas i syfte att förenkla inträdet på bostadsmarknaden för fler och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt för fler att långsiktigt spara till eget boende och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2488 av Mikael Larsson och Catarina Deremar (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av sparbankslagen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa möjligheten för sparbanker att ta in externt kapital och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska regelverket för banker behöver ses över i syfte att åstadkomma en proportionalitet och rimlighet i användningen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2517 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av amorteringskravet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att koppla ränteavdraget till ett amorteringskrav och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om olika amorteringskrav beroende på låntagarens ålder och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra en opartisk kontroll av PPM-rådgivning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2518 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bolån riktade till unga och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bolån riktat till förstagångsköpare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2614 av Malin Björk m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snabbutreda och genomföra förändringar av betaltjänstlagen för att ge ideella föreningar enklare tillgång till bankkonto och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2637 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett statligt startlån för förstagångsköpare och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2638 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett skuld- och kreditgivningsregister och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2640 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2655 av Mikael Damberg m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda och återkomma med förslag på åtgärder i syfte att stärka konsumenternas ställning och rörligheten på

- bolånemarknaden samt stärka de ekonomiska incitamenten för längre räntebindingstider och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra SBAB:s uppdrag till att genom en effektiv verksamhet bidra till mångfald, konkurrens och prispress på marknaden för bolån samt om att utreda SBAB:s avkastningskrav i syfte att förbättra konkurrensförhållandena på bolånemarknaden och tillkännager detta för regeringen.
  3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ny statistik över hushållens tillgångar och skulder och tillkännager detta för regeringen.
  4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda och återkomma med förslag avseende en skyldighet för bankerna att erbjuda en fördröjning för alla överföringar över ett visst belopp eller till vissa konton i syfte att försvåra bedrägerier och tillkännager detta för regeringen.
  5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning i syfte att utreda möjligheten att införa ett krav på att ta emot kontanta betalningar för livsmedel och drivmedel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2669 av Märta Stenevi m.fl. (MP):

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett förbud för vissa näringsidkare att ta emot kontanta betalningar som överstiger ett visst belopp, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en beloppsgräns för kontantinsättningar i insättningsautomater och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera arbetet mot penningtvätt och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2705 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten att betala med olika betalningsmedel bör ses som en rättighet och tillkännager detta för regeringen.